

Jalostuksen tavoiteohjelma, uusi

Lyhytkarvainen pyreneittenpaimenkoira

Hyväksytty rotuyhdistyksen yleiskokouksessa 30.1.2022

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 24.4.2022

vuosille 1.1.2023 - 31.12.2027

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 12.10.2022

Kuvaaja: Cathy Tostivint

Sisältö

1 YHTEENVETO.....	3
2 RODUN TAUSTA	4
3 JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	10
4 RODUN NYKYTILANNE.....	11
4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja	11
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	24
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	24
4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	24
4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet.....	34
4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen.....	36
4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta.....	37
4.3 Terveys ja lisääntyminen.....	38
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	38
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	38
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	46
4.3.4 Lisääntyminen.....	47
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	47
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä.....	47
4.4 Ulkomuoto	48
5 YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	49
6 JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	49
6.1 Jalostuksen tavoitteet.....	49
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	50
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	51
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin.....	53
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta.....	53
7 LÄHTEET	54
8 LIITTEET	54

Tätä versiota ovat olleet laatimassa: Jenni Hautamäki, Hillevi ja Tapani Koivusalo, Irma Liimatainen, Ari Metso, Heidi Utriainen, Anna-Maria Vainionpää, Jaana Viinikka, Seija Vikman, luonne / terveystarkastajat Suomen Pyreneläiset ry:n jalostustoimikunta

1 YHTEENVETO

Pyreneittenpaimenkoirista on kaksi rotumuunnosta: pitkäkarvainen (à poil long) ja puolipitkäkarvainen (à demi-long), jotka arvostellaan yhdessä sekä lyhytkarvainen pyreneittenpaimenkoira (à face rase), jolla on oma rotumääritelmänsä.

Pitkä- ja lyhytkarvaisten pyreneittenpaimenkoirien ensimmäinen yhteinen jalostuksen tavoiteohjelma hyväksyttiin Suomen Kennelliiton jalostustieteellisessä toimikunnassa 25.1.2007. Seuraava versio hyväksyttiin 7.5.2013.

Tämä on ensimmäinen lyhytkarvaisten pyreneittenpaimenkoirien oma jalostuksen tavoiteohjelma.

Keskeisimmät jalostustavoitteet sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

Luonne ja käyttäytyminen	
Tavoitteet	Jalostussuositukset, muut toimenpiteet
On ennen kaikkea tärkeää saada ajantasaista, objektiivista tietoa rodun luonteesta ja käyttäytymisestä MH-kuvausten ja luonnetestien sekä käyttäytymisen jalostustarkastusten kautta. Huomiota tulee kiinnittää toimintakyvyn säilymiseen ja ääniherkkyyden vähentämiseen.	Luonnetta ja käyttäytymistä kuvaavien testien suosittelu ja niihin kannustaminen. Jalostusvalinnoissa huomioidaan toimintakyvyn säilyminen sekä tavoite vähentää ääniherkkyyttä. Luonnekyselyn päivittäminen.

Terveys	
Tavoitteet	Jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Nykyisen terveystilanteen säilyttäminen. Tutkittujen jalostuskoirien runsaan määrän säilyttäminen Myös muiden kuin jalostuskoirien tutkituttaminen.	Terveystietokyselyn päivittäminen. Jalostussuositusten tarkistaminen.

Lisääntyminen	
Tavoitteet	Jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Pentueiden määrän säilyttäminen ennallaan tai jopa määrän lisääminen. Luonnollisen lisääntymisen säilyttäminen.	Astutusten ja synnytysten tulisi onnistua luonnollisesti. Tiedon lisääminen (luennot, artikkelit).

Rakenteen ja anatomian terveys	
Tavoitteet	Jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Ulkomuodon osalta jalostuksessa on pyrittävä rotumääritelmän mukaiseen terverakenteeseen ja tasapainoiseen paimenkoiraan ilman liioiteltuja piirteitä. Tuomareiden rotutuntemuksen syventäminen.	Jalostustarkastukset Tiedottaminen rodulle tyypillisestä rakenteesta ja tavasta liikkua. Tuomarikoulutusmateriaali.

Käyttöominaisuudet	
Tavoitteet	Jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Säilyttää rodun monipuoliset harrastusominaisuudet sekä kyky paimentaa.	Paimennustapahtumien järjestäminen.MH-luonnekuvauksiin, luonteen jalostustarkastuksiin ja luonnetesteihin kannustaminen. Lajiesittelyjen ja –koulutusten järjestäminen.
Jalostuspohja	
Tavoitteet	Jalostussuositukset, muut toimenpiteet
Geenipoolin laajentaminen, tai vähintäänkin säilyttäminen.	Mahdollisimman monen jalostukseen soveltuvan yksilön käyttäminen. Lyhyt- ja pitkäkarvaisten rotumuunnosten risteyttäminen. Rotuunoton hyödyntäminen. Mahdollisten roturisteytysten harkitseminen. Tiedon lisääminen (luennot, artikkelit).

Pentueiden rekisteröintiin vaikuttavat ehdot

Rodulla ei ole pevisaa, mutta SKL:n kieltämät yhdistelmät merle+merle-väriyhdistelmät sekä töpö+töpö-(T-BOX mutaatio) häntäyhdistelmät.

Pitkäkarvaisen ja lyhytkarvaisen rotumuunnoksen risteyttäminen on sallittua. Pennut rekisteröidään emän karvalaadun mukaan. Ulkomuototuomari voi siirtää pennun rodusta toiseen aikaisintaan pennun täytettyä yhdeksän kuukautta.

2 RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Pyreneittenpaimenkoira on rotuna vanha. Se on lähtöisin Ranskan ja Espanjan väliseltä Pyreneitten vuoristoalueelta, missä näitä pienikokoisia koiria on esiintynyt "aina".

Rodulle on tyypillistä sen alkuperäisyys. Se on elänyt vuosisatojen ajan eristyksissä säilyen näin muuttumattomana. Jokaisessa Pyreneitten laaksossa on aikoinaan ollut oma paimenkoiratyyppinsä. Lyhytkarvainen pyreneittenpaimenkoira kehittyi lähinnä tasankoalueilla ja oli suosittu alueen hevoskauppiaiden ja karjanajajien keskuudessa.

Pyreneittenpaimenkoiran pääasiallinen tehtävä oli lammaslaumojen koossa pitäminen. Sen yhteistyökumppani pyreneittenkoira puolestaan vartioi laumoja.

Ensimmäisen maailmansodan aikana Ranskan armeija rekrytoi paljon koiria vuoristosta palvelukseensa, muun muassa viesti- ja tiedustelukoiriksi sekä haavoittuneiden etsimiseen. Sotakoirakouluttajat pitivät pientä pyreneittenpaimenkoiraa yhtenä älykkäimmistä ja nopeimmista roduista tehtävissään.

Lähde :Chien des Pyrénées Revue N 103 (2014)

Seuraavat lainaukset ranskalaisista, rotuja käsittelevistä kirjoista kertovat lyhytkarvaisen pyreneittenpaimenkoiran kehittyneen omaksi rodukseen pitkäkarvaisesta pyreneittenpaimenkoirasta.

Kyseisissä kirjoissa mainitaan myös rodun lähisukulainen labrit. Sitä ei enää ole, mutta se polveutui luultavasti tasangoilla varttuneista pyreneittenpaimenkoirista. Lyhytkarvaista pyreneittenpaimenkoiraa saatetaan vielä nykyäänkin kutsua nimellä labrit jossain päin Ranskaa.

Labrit muistutti hyvin paljon nykyistä baskienpaimenkoiraa, jonka puolestaan arvellaan polveutuneen keskieurooppalaisista paimenkoirista, muun muassa pyreneittenpaimenkoirasta.

”Le face rase, lyhytkarvainen pyreneittenpaimenkoira

Pyreneittenpaimenkoiria on kaksi versiota: toista kutsutaan pitkäkarvaiseksi ja toista lyhytkarvaiseksi.

Rotumääritelmän mukaan lyhytkarvaisella on samat ominaisuudet kuin pitkäkarvaisella. Tärkeimmät erot liittyvät lähinnä pidempään kuono-osaan, lyhyeen ja hienoon karvoitukseen päässä, vartalon puolipitkään tai ”alle puolipitkään” karvoitukseen, joka lyhytkarvaisella on hieman lyhyempää kuin pitkäkarvaisella.

Vuonna 1927 Sénac-Lagrange vahvisti, etteivät lyhytkarvaiset juuri kiinnostaneet RACP:n varhaisia rodun harrastajia. Hän ei kuitenkaan nähnyt mitään ongelmaa siinä, että lyhytkarvaisella rotumuunnoksella oli virallisesti ”paikka auringossa”. Hänelle tyyppi oli kuitenkin olemassa.

Kun otetaan huomioon elinympäristöjen läheisyys ja siirtolaiduntamisen merkitys, alkuperäisen pyreneläisen tyyppin ja Pyreneiden eri alueilta peräisin olevien koirien risteytykset olivat väistämättömiä: ”Tämä johti, jatkaa Sénac-Lagrange, koiraan korkeammilla jaloilla, puoli-pitkällä turkilla rungossa, melkein lyhyellä karvalla päässä ja raajoissa ja kehittyneeltä kallon muodoltaan se muistutti puhtaan vuoristolaisen kalloa. Nämä koirat ovat myös erittäin suosittuja alueen hevoskauppiaiden ja karjanajajien keskuudessa.”

**Hieman suuremman kokonsa, säkäkorkeus keskimäärin 50 cm, ansiosta tämä koira sopii erityisen hyvin laumatöihin Piemonten alueella. Charles Douillard selittää kiinnostuksen puutetta koiran ystävien keskuudessa vuosisadan alussa ja lyhytkarvaisen vähäisempää menestystä yleisemmällä ulkonäöllä. Silti hän näkee siinä kuitenkin selkeän ja alkuperäisen paimenkoiran, piemontenpaimenkoiran: ”Se ei tarvitse samaa rakennetta, eikä sen tarvitse matkia vuoristoserkkuaan. Se on isompi ja korkeajalkaisempi. Se ei ole ollenkaan sama koira. Lyhytkarvainen pyreneittenpaimenkoira erottuu vuoristoserkustaan paitsi suuremman koon, myös eloisamman siluetin ansiosta, joka tekee siitä solakamman...”*

*Lähde: Joël Herreros, Le Berger des Pyrénées / *Revue de la RACP (no 43)”*

”Landesin tai labritin paimen

Rotu on saanut nimensä Mont-de-Marsanian lähellä sijaitsevan Labrit’n kaupungin (ent Albert) mukaan. Kaupunki oli pitkään tärkeä raakavillan kauppakeskus.

Pörröturkkinen koira, jolla on melko pitkä vuohenkarva väriltään pääosin kellanruskea, ja jossa on usein tupsuja tai nyörejä. Se on aina ollut Landesissa, Armagnacissa, Chalossessa ja Baskimaassa, missä paimenet ja paikalliset talonpojat käyttivät sitä ohjaamaan lammasmaumia laidunsiirtojen aikana.

Sen fenotyyppi on lähellä pyreneittenpaimenkoiraa, josta se on varmasti muokattu (tavallinen) tai sekamuoto (risteytys), mutta se eroaa kuitenkin suuremmalla koolla (5-6 cm enemmän), neliömäisemmällä rakenteella, pitkänomaisemmalla ja vähemmän kolmionmuotoisella kuononselällä sekä yleensä ottaen lyhyemmällä karvoituksella.

Se muistuttaa pyreneittenpaimenkoiraa kuitenkin samanlaisen luonteen, moraalien ja psyyken puolesta. Sen yksityiskohtaista rotumäärittelyä, joka laadittiin vuonna 1930 hyvin homogeenisesta populaatiosta, ei koskaan vahvistettu.

Lähde: Jacques Coly, Le Berger des Pyrénées”

Rodun synty ja kehittyminen

Pyreneittenpaimenkoirien kehityshistoria on varsin pitkä. Se alkaa ennen ajanlaskumme alkua.

Varhaisena esi-isänä pidetään jo kivikaudella 4000 vuotta eaa. elänyttä *Canis familiaris palustris*, josta *Canis familiaris matris optimae* polveutui pronssikaudella 2000 vuotta eaa.

Rautakaudella, 1000 vuotta eaa elänyttä venäläistä paimenkoiraa (Ovcharka) pidetään pyreneittenpaimenkoiran esi-isänä.

Historiallisia kuvia

Vanhin tiedossa oleva kuva pyreneittenpaimenkoirasta on A. Dartiguenaven litografia 1800-luvulta "Costumes des Pyrénées". Teos on Lourdesin taidemuseossa.

Lähde: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k5340663d/f11.planchecontact>

Vuonna 1893 ranskalainen kynologi, sotilaseläinlääkäri Pierre Megnin kuvasi alustavasti harlekiinin värisen pyreneittenpaimenkoiran ulkonäköä.

Vuonna 1897 Henri de Bylandt luonnosteli ensimmäisen pyreneittenpaimenkoiran rotumääritelmän.

Vuonna 1916 Ranskan armeija rekrytoi pyreneittenpaimenkoiria palvelukseensa viesti- ja tiedustelukoiriksi sekä haavoittuneiden etsintään.

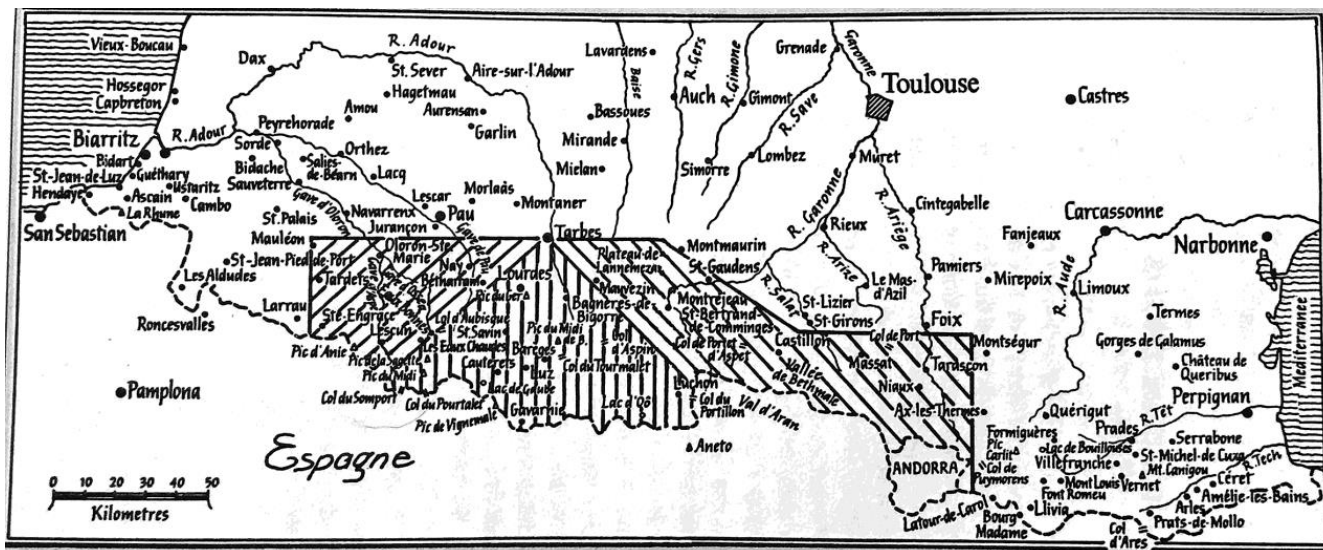
Vuonna 1921 perustettiin ensimmäinen rotukerho ja laadittiin ensimmäinen rotumääritelmä pitkäkarvaiselle pyreneittenpaimenkoiralle, missä lyhytkarvainen pyreneittenpaimenkoira kuvattiin vain lyhyesti. Rotumääritelmä esiteltiin SCC:en (Société Centrale Canine) hyväksyttäväksi.

Vuonna 1923 Bernard Senac-Lagrange (1880 - 1954), rodun kasvattaja ja asiantuntija, oli perustamassa pyreneläisiä rotuja harrastavan yhdistyksen R.A.C.P:n (Réunion des Amateurs de chiens Pyrénéens). Hän on vaikuttanut suuresti rodun kehitykseen.

Vuonna 1925 ranskalaisten paimenkoirien yhdistys CFCB tunnusti pyreneittenpaimenkoiran.

Vuonna 1926 SCC (Société Centrale Canine) virallisti rodun ja sen rotumääritelmän. Rodussa tehtiin virallisesti jako pitkäkarvaisen (à poil long) ja lyhytkarvaisen (à face rase) pyreneittenpaimenkoiraan.

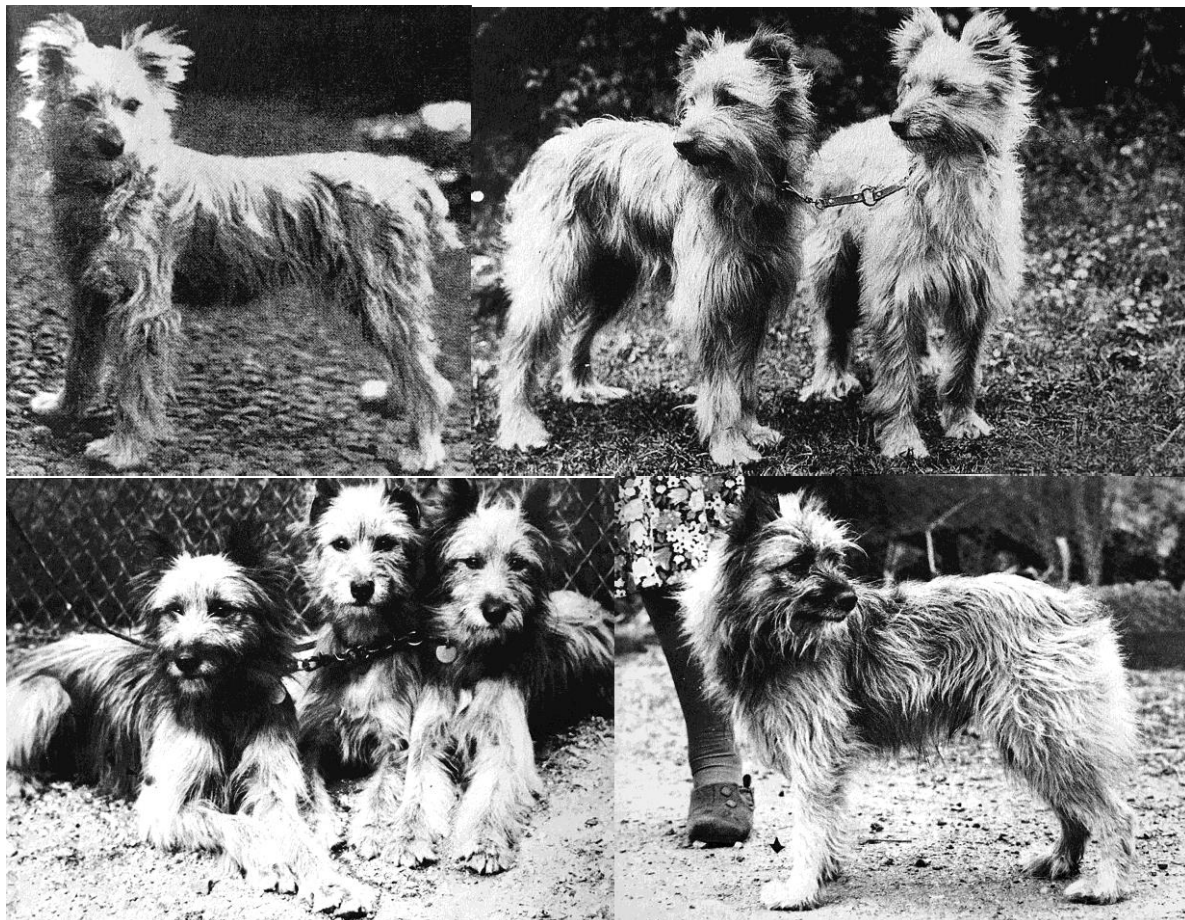
Kuva kirjasta Jacques Coly; Le Berger des Pyrénées:

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

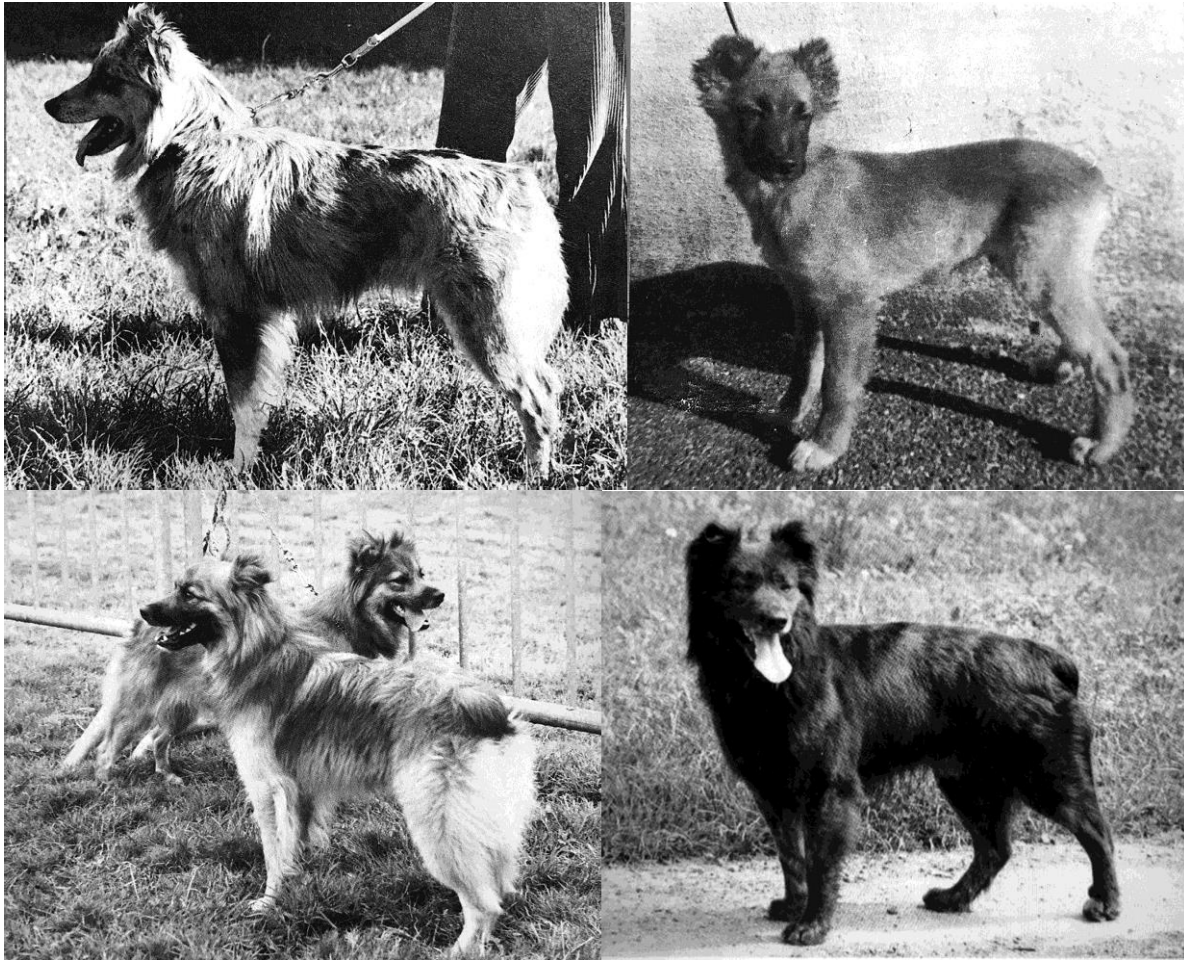
Toisen maailman sodan jälkeen rotua ryhdyttiin elvyttämään koirakannan kutistuttua sotien melskeissä. Kanta alkoi hiljalleen elpyä vasta 1950-luvun lopussa ja 1960-luvulla.

1970–80-luku oli niin pyreneittenpaimenkoirille kuin monelle muullekin rodulle muutosten vuosikymmen. Koirien rekisteröintiä ja rotuyhdistysten tavoitteita alettiin yhä enemmän painottaa. Rotukirja haluttiin kuitenkin pitää edelleen avoinna. Uusilla kasvattajilla oli näkemys pyreneittenpaimenkoirasta ja suuri intohimo rodun vaalimiseksi.

Vuonna 1981 Ranskan rotuyhdistys R.A.C.P. piti ensimmäisen erikoisnäyttelynsä.

Vasemmalta oikealle 1. Pitkäkarvainen valio (Bérouryette de Lucvielle) B. Sénac-Lagrangen vuosikirjasta 1927. Jacques Coly; Le Berger des Pyrénées: 2. Lyhytkarvat 20-luvun alusta (Poilu ja Mouche). Martine Casteran; Le Bergerdes Pyrénées: 3. Lyhytkarvoja 30-luvulta (Lutin, Mouche ja Ullia). 4. Erinomainen puolipitkäkarvainen pyreneittenpaimenkoira.

Vasemmalta oikealle 5. Erinomainen lyhytkarva n. 70-luvulta (Mab du Bouleau). 6. Neljän kuukauden ikäinen lyhytkarva 70-luvulta (Joujou de l'Orinclois). 7. Kaksi erinomaista lyhytkarvaa (kasvattaja Mme Assibat). 8. Erinomainen lyhytkarvauros (Esparon).

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Ensimmäinen lyhytkarvainen pyreneittenpaimenkoira Desire du Champ Bonnin (Riku) rekisteröitiin Suomeen vuonna 1989. Rikulla oli aikojen saatossa neljä pentuetta, 17 jälkeläistä. Oletettavasti enemmistö jälkeläisistä oli pitkäkarvaisia. Tammikuussa 1990 syntyi yhdistelmästä Desire du Champ Bonnin x Biscotte du Champ Bonnin viisi pentua, joista yksi oli lyhytkarvainen, Tamarixin Claire de Lune. Kyseinen narttu teki kolme pentuetta pitkäkarvaisten urosten kanssa. Jälkeläisiä syntyi yhteensä 15. Jälkeläisistä kolme oli lyhytkarvaisia; Cassandran Joux, Cassandran Perpignan ja Cassandran Pontacq. Näistä ketään ei käytetty jalostukseen.

Seuraavat lyhytkarvaiset pyreneittenpaimenkoirat tulivat Suomeen 1993. Nartut Galette Cake du Champ Bonnin (Kakku), joka oli syntynyt 1991 ja Hickory du Champ Bonnin (Hilla), joka oli syntynyt 1992. Molemmilla koirilla teetettiin vain yksi pentue. Molemmissa pentueissa oli pitkäkarvainen isä. Kakku sai vain yhden pennun vuonna 1994, Kutrין Elvis Selvis, jonka isänä oli Hanumanin Aforismi. Hilla sai 1996 viisi narttupentua, joiden isänä oli Kutrין Elvis Selvis. Osa pennuista oli lyhytkarvaisia.

Lyhytkarvaiset pyreneittenpaimenkoirat olivat harvinaisuuksia. Vasta 2000-luvulla tuotiin seuraavat lyhytkarvaiset yksilöt jalostuskäyttöön.

Suomen ensimmäinen lyhytkarva x lyhytkarva yhdistelmä toteutui vuonna 2005. Rodun rekisteröinnit lisääntyivät aluksi maltillisesti.

Vuosien 2011 – 2020 rekisteröinnit

Lähde: KoiraNet

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
10	9	11	21	14	7	22	12	11	30

Suurin vuosittainen rekisteröintimäärä on ollut vuonna 2020, jolloin rekisteröitiin 30 koiraa.

3 JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Silloisen rotujärjestönsä Suomen Seura- ja Kääpiökoirayhdistyksen alaisuuteen perustettiin vuonna 1979 Pyreneittenkoira-alajaosto. Alajaoston perusti Elina Haapaniemi.

Vuoden 1986 jälkeen rotujärjestönä on ollut Suomen Seurakoirayhdistys ry.

Yhdistyksen syyskokous 19.12.1992 hyväksyi pyreneittenkoirien ja pyreneittenpaimenkoirien toiminnan yhdistämisen. Tätä ennen pyreneittenpaimenkoirilla oli oma alajaostonsa. Uuden perustettavan yhdistyksen nimeksi tuli Suomen Pyreneläiset ry. Yhdistys merkittiin yhdistysrekisteriin 29.06.1994. Suomen Pyreneläiset ry on hyväksytty SKL-FKK:n jäsenyhdistykseksi 1994 ja Helsingin Seudun Kennelpiirin jäsenyhdistykseksi 1995. Yhdistys on jäsenenä lisäksi Suomen agilityliitossa ja Suomen Palveluskoiraliitossa.

Rotua harrastavan yhdistyksen oikeudet on myönnetty elokuussa 1994.

Haapaniemi toimi yhdistyksen puheenjohtajana vuoteen 1993 asti ja nimettiin kunniapuheenjohtajaksi yhdistyksen täyttyessä 20 vuotta.

Suomen Pyreneläiset ry:n oma jäsenlehti, Pyrriposti, ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Yhdistys julkaisi tilastonumeroita vuodesta 1996 – 2017. Vuonna 2019 julkaistiin yhdistyksen 40-vuotis juhlaulkaisu, joka sisälsi vain koirien kuvia.

Vuodesta 2002 alkaen yhdistys on järjestänyt erikoisnäyttelyn joka toinen vuosi.

Jalostustarkastuksia ja kasvattajapäiviä järjestetään tarpeen vaatiessa. Lisäksi yhdistys pyrkii järjestämään eri lajien harrastus- ja koepäiviä.

Rotua harrastavan yhdistyksen jäsenmäärä ja sen kehitys

Yhdistyksen jäsenmäärässä on ollut pientä vaihtelua viime vuosina. Rotua harrastava yhdistys edustaa samaan aikaan kolmea eri rotua, eikä yhdistyksen jäseniä jaotella rotujen perusteella.

Suomen Pyreneläiset ry:n jäsenmäärät vuosilta 2011-2020

Lähde yhdistyksen rekisteri

31.12. 2011	31.12. 2012	31.12. 2013	31.12. 2014	31.12. 2015	31.12. 2016	31.12. 2017	31.12. 2018	31.12. 2019	31.12. 2020
266	272	263	260	260	207	237	221	209	229

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Suomen Pyreneläiset ry:llä on jalostustoimikunta, joka edustaa jokaista kolmea rotua. Jalostustoimikunnan tehtävänä on vaalia rotujen tilaa ja kehitystä maassamme. Jalostustoimikunta kerää, välittää, tallentaa ja arkistoi rotujaan koskevaa tietoutta. Lisäksi jalostustoimikunta huolehtii edustamiensa rotujen jalostukseen liittyvästä neuvonnasta ja opastamisesta. Sen tehtävänä on myös huolehtia jalostuksen tavoiteohjelman (JTO) ajantasaisuudesta ja siihen kirjattujen toimenpiteiden järjestämisestä.

4 RODUN NYKYTILANNE

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

Pyreneittenpaimenkoirien populaatio on sekä Suomessa että maailmanlaajuisesti hyvin pieni. Suomessa on vuosien 2011 – 2020 aikana rekisteröity 147 lyhytkarvaista pyreneittenpaimenkoiraa. Vuosien 2001 – 2010 aikana niitä rekisteröitiin 50 yksilöä.

Valtaosa Suomeen tuoduista lyhytkarvaisista pyreneittenpaimenkoirista on kotoisin rodun emämaasta Ranskasta. Lisäksi maahan on tuotu vähäisemmässä määrin koiria muun muassa Yhdysvalloista, Norjasta, Itävaltasta, Saksasta ja Ruotsista. Nämä koirat eivät kuitenkaan ole varsinaisesti eri linjoista, sillä kaikki suvut ovat alkujaan ranskalaisia.

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geeniversioiden (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta ja rodun elinvoimaisuudesta. Monimuotoisuuden ylläpitämiseksi ihannetilanteessa jalostukseen käytettäisiin puolet syntyvistä koirista, tai pentuekoko huomioiden se rodun osuus, joka saadaan jakamalla luku kaksi keskimääräisellä pentuekokoalla. Jos rodun pentuekoko on vaikkapa viisi, jalostukseen tulisi käyttää 40 % rodun koirista.

Lähde monimuotoisuus ja jalostuspohja MMT Katariina Mäki 14.12.2011

"Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa 5 % ja suurilukuisissa 2-3 % suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröinteihin. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin. (MTT Katariina Mäki 5.8.2013)"

Suositellut jälkeläismäärät vuonna 2021 pyreneittenpaimenkoirille

Rekisteröintien perusteella suositeltu yhden koiran jälkeläismäärä molemmat variaatiot yhteenlaskettuna on seitsemän jälkeläistä.

Rekisteröinnit 4 v. / 5% (2017-2020):
lyhytkarvaiset 75 + pitkäkarvaiset 69 = 144 (7,2)

Rekisteröinnit 2 v. / 10% (2019-2020):
lyhytkarvaiset 41 + pitkäkarvaiset 42 = 83 (8,3)

Monimuotoisuuden ylläpitäminen

Lyhyt- ja pitkäkarvaisen pyreneittenpaimenkoiran saa risteyttää keskenään ilman erillistä lupaa. Molemmille roduille erikseen laskettujen suositeltujen jälkeläismäärien huomioiminen voi olla riski rotujen muutenkin kapean geenipoolin kapenemiseen entisestään. Jo yksi pentue menee tällöin suositusten yli.

Lyhytkarvaisille, suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin suositeltu jälkeläismäärä on 3,75 jälkeläistä. Pitkäkarvaiselle sama luku on 3,45. Ensimmäistä kertaa lyhytkarvaisia on rekisteröity vuonna 2020 enemmän kuin pitkäkarvaisia pyreneittenpaimenkoiria.

Lyhytkarvaisten keskimääräinen pentuekoko on 4,3 pentua, joten jalostukseen tulisi käyttää n. 47 % rodun koirista. Pitkäkarvaisilla keskimääräinen pentuekoko on 3,4, ja jalostukseen tulisi käyttää näinollen 59 % rodun koirista monimuotoisuuden ylläpitämiseksi.

Ranskalaiset tutkimukset

Ranskassa ilmestyi vuonna 2009 Leroy'n ja Al:n kaksi tutkimusta, joissa tutkittiin vuosina 2001-2005 syntyneiden 61 eri rotujen yksilöitä. Tutkimuksen tulosten perusteella vaadittaisiin nopeita erityistoimenpiteitä pyreneittenpaimenkoiran perinnöllisen monimuotoisuuden vaalimiseksi.

Rekisteriaineistojen perusteella (tiedostossa 12 738 pyreneittenpaimenkoiraa) rotujen sisäisiä perinnöllisiä eroja tutkittaessa pyreneittenpaimenkoirien laskettu sukulaisuussuhde oli 11,4%. Se kertoo rodun yksilöiden olevan lähes serkusten tasoa rotujen keskimääräisen sukusiitosasteen vaihdeltua välillä 0,2- 8,8%.

Heterotsygotia oli 0.67(kaikilla roduilla 0,37–0,77). Myös tehollinen populaatiokoko 30 ja tehollisten esi-isien lukumäärä 15 (kaikilla roduilla 9–209) olivat erityisen matalia.

Lähteet: Leroy, Verrier, Meriaux & Rognon 2009. Genetic diversity of dog breeds: within-breed diversity comparing genealogical and molecular data. Animal Genetics, doi:10.1111/j.1365- 2052.2008.01842.x

Leroy, Verrier, Meriaux & Rognon 2009. Genetic diversity of dog breeds: between-breed diversity, breed assignment

and conservation approaches. Animal Genetics, doi:10.1111/j.1365-2052.2008.01843.x

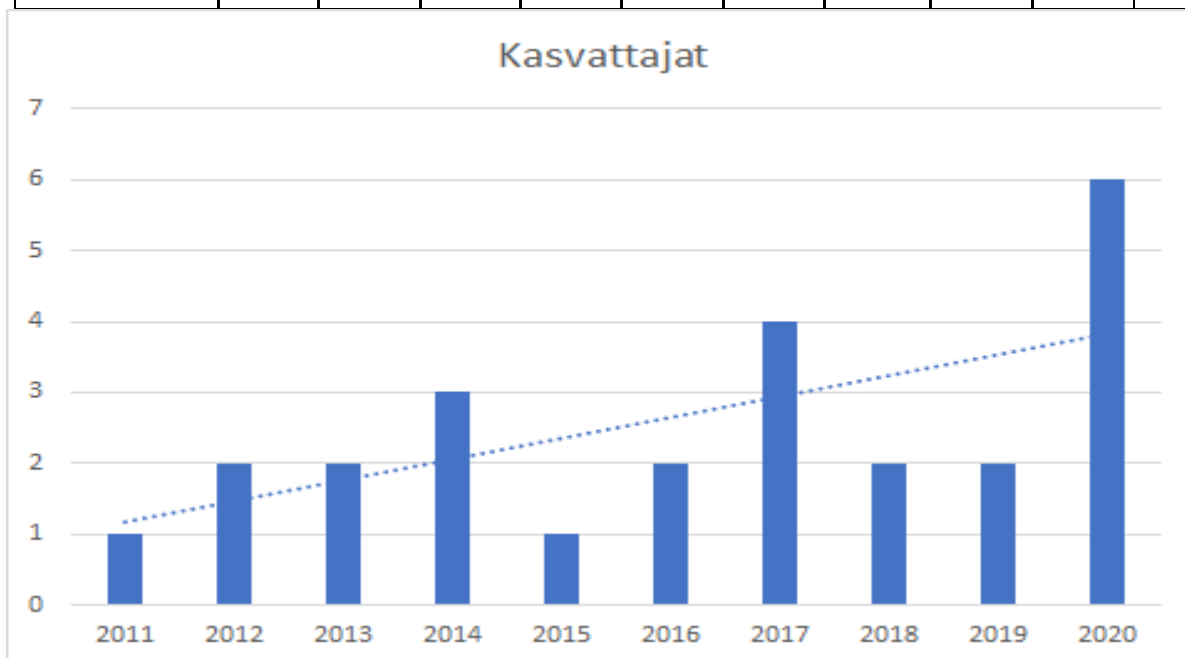
Taulukko 1. Vuositilasto – rekisteröinnit

Taulukossa on esitetty lyhytkarvaisten pyreneittenpaimenkoirien rekisteröinnit, tuonnit, kasvattajat, sekä jalostukseen käytettyjen koirien lukumäärät vuosilta 2011 – 2020. Isän ja emän yhteydessä kerrotaan keskimääräinen jalostuskäytön ikä.

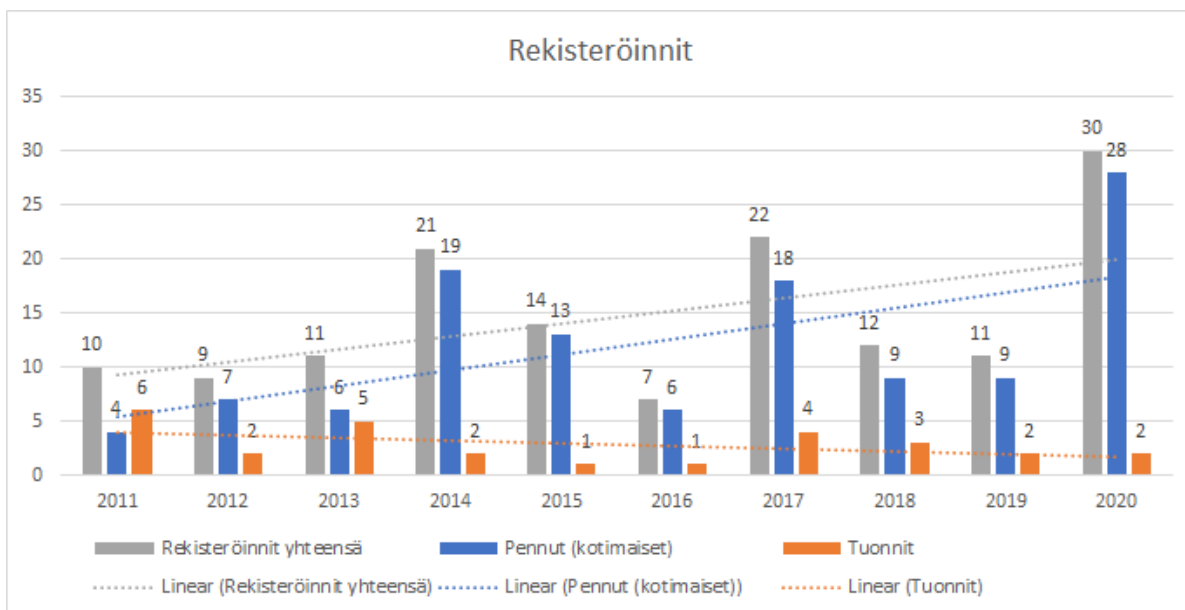
Lähde KoiraNet

Vuositilasto - rekisteröinnit										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Pennut (kotimaiset)	4	7	6	19	13	6	18	9	9	28
Tuonnit	6	2	5	2	1	1	4	3	2	2
Rekisteröinnit yht.	10	9	11	21	14	7	22	12	11	30
Pentueet	1	2	3	4	3	2	4	2	2	6
Pentuekoko	4	3,5	2	4,8	4,3	3	4,5	4,5	4,5	4,7
Kasvattajat	1	2	2	3	1	2	4	2	2	6
Jalostukseen käytetyt eri urokset										
kaikki	1	2	3	4	3	1	4	2	2	4
kotimaiset			1	1	1		2	2	1	3
tuonnit		2	2	3	1	1	1		1	
ulkomaiset	1	0	0	0	1	0	1	0	0	1
keskimääräinen jalostuskäytön-ikä	3 v 6kk	4 v 3kk	2 v 6kk	3 v 11kk	4 v	4 v 4kk	3 v 10kk	3 v 4kk	4 v 10kk	4 v 8kk

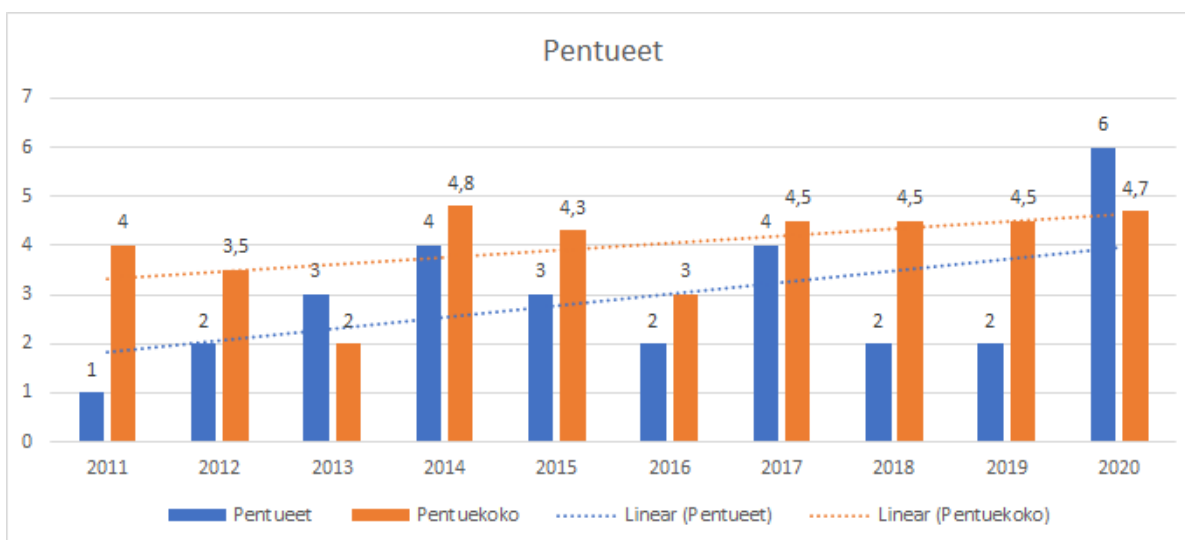
Jalostukseen käytetyt eri nartut										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
kaikki	1	2	1	4	2	1	4	1	2	6
Kotimaiset		1				1	1	1	1	4
tuonnit	1	1	1	4	2		3		1	2
keskimääräinen jalostus- käytönikä	4 v 4kk	3 v 1kk	5 v 4kk	5 v	5 v 7kk	2 v 9 kk	4 v 6 kk	3 v 9 kk	5 v	3 v 8kk
Isoisät	2	4	5	8	5	4	8	2	3	9
Isoäidit	2	4	5	8	5	4	8	2	3	10
Sukusiitos- prosentti	4,30%	0,00%	1,43%	1,05%	0,33%	0,49%	0,86%	1,56%	0,00%	0,99%

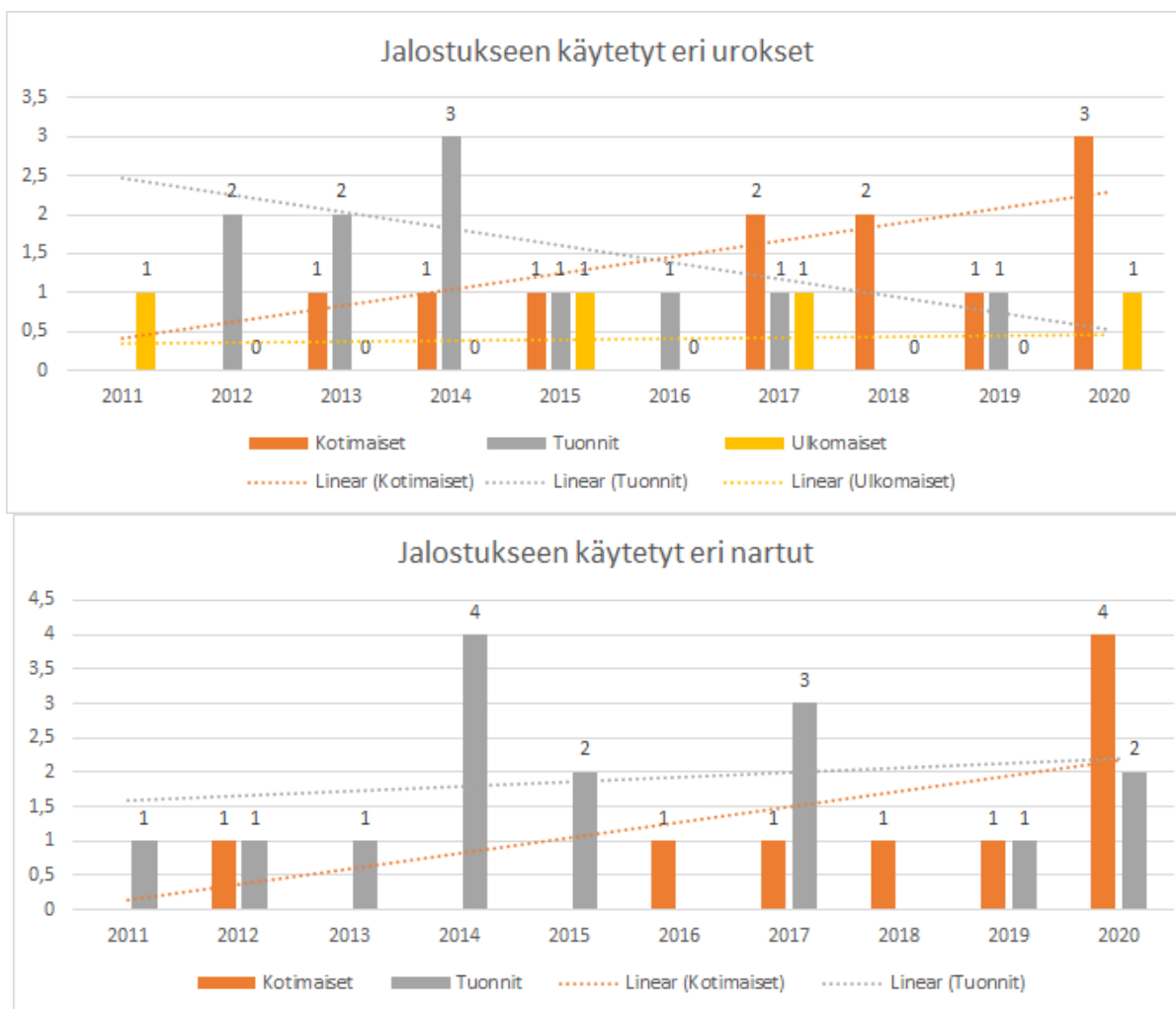
Kasvattajien lukumäärä seurantajaksolla 2011 - 2020 on ollut nousujohteinen, mikä on hyvä asia koirapopulaation kasvamisen kannalta. Kasvava kasvattajamäärä jakaa jalostustyön taakkaa ja tuo laajemman näkökulman jalostustyöhön. Vaikka kasvattajien jalostusvalintojen peruseriaaatteet ovat samansuuntaiset (terveys, populaation heterogeenisyys, käyttöomaisuudet, jne.), jokaisella kasvattajalla on kuitenkin hienoisia eroja jalostusvalinnoissa johtuen muun muassa omasta koiraharrastustaustastaan ja tavoitteistaan.

Rekisteröintikuvaajan mukaan kotimaisten pentueiden rekisteröinnin trendi 2011 - 2020 on ollut nouseva, mikä johtuu lisääntyneestä kasvattajamäärästä. Tuontikoirien rekisteröintien trendi on ollut puolestaan laskeva. Tämä on ymmärrettävää kotimaisen populaation kasvaessa. Ulkomaisten tuontien soisi lisääntyvän, jotta kotimainen perinnöllinen monimuotoisuus pysyisi mahdollisimman rikkaana.

Pentueiden lukumäärä on nouseva kuten myös pentueiden keskimääräinen koko. Keskimääräinen pentuekoko on kasvanut 3,7 pennusta 4,2 pentuun (kasvua 0,5 pentua) verrattessa seurantajakson ensimmäistä viiden vuoden jaksoa viimeiseen viiden vuoden jaksoon.

Verratessa jalostukseen käytettyjen kotimaisten urosten ja narttujen lukumäärää tuonti- ja ulkomaisiin yksilöihin havaitaan kotimaisten narttujen ja urosten määrän olevan kasvussa. Ulkomaisten tuontiurosten käyttö jalostukseen on selkeässä laskussa. Tuontinarttujen käyttö jalostukseen on noususuunnassa.

Jalostuspohja ja siitosmateriaali

Jalostukseen on käytetty vuosina 2011 – 2020 yhteensä 15 urosta ja 15 narttua.

Taulukko 2.

Lyhytkarvaisten pyreneittenpaimenkoirien yhdistelmien vuosittaiset, keskimääräiset sukusiitosasteet, pentuekoot, tehollinen populaatiokoko, isoisät jaisoäidit. (Sukusiitosaste laskettuna viidellä sukupolvella.)

Lähde KoiraNet

Vuositilasto - jalostuspohja										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Per vuosi										
pentueet	1	2	3	4	3	2	4	2	2	6
jalostukseen käytetyt eri urokset	1	2	3	4	3	1	4	2	2	4
jalostukseen käytetyt eri nartut	1	2	1	4	2	1	4	1	2	6
isät/emät	1	1	3	1	1,5	1	1	2	1	0,67
tehollinen populaatio	1 50%	3 75%	2 33%	5 62%	3 50%	1 25%	5 62%	2 50%	3 75%	7 58%
uroksista käytetty jalostukseen	29 %	50 %	100 %	15 %	30 %	100 %	29 %	12 %	17 %	0 %
nartuista käytetty jalostukseen	33 %	14 %	25 %	50 %	25 %	50 %	20 %	0 %	0 %	0 %
Per sukupolvi (4 vuotta)										
pentueet	5	6	7	10	12	12	13	11	10	14
jalostukseen käytetyt eri urokset	5	6	7	8	10	10	12	10	9	13
jalostukseen käytetyt eri nartut	4	5	5	7	9	10	12	9	9	13
isät/emät	1,25	1,2	1,4	1,14	1,11	1	1	1,11	1	1
tehollinen populaatio	6 60%	7 58%	7 50%	10 50%	12 50%	13 54%	16 62%	12 55%	12 60%	17 61%
uroksista käytetty jalostukseen	33 %	38 %	50 %	32 %	34 %	38 %	28 %	30 %	23 %	11 %
nartuista käytetty jalostukseen	42 %	33 %	29 %	31 %	29 %	37 %	33 %	24 %	20 %	11 %

Rekisteröintimäärät Suomessa

Rekisteröintimäärät ovat liki kolminkertaistuneet edelliseen kymmenvuotiskauteen verrattuna.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Tuontikoirien lukumäärä on vaihdellut 1 - 6 yksilön välillä. Tuontien suhteellinen osuus rekisteröinneistä on vähentynyt edelliseen kymmenvuotisjaksoon verrattuna.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Jalostukseen käytettyjen urosten vuosittainen keski-ikä vaihtelee välillä 2 v 6kk – 4 v 10kk . Jalostukseen käytettyjen narttujen vuosittainen keskiarvo vaihtelee 2 v 9 kk – 5 v 7kk.

Tietoa sukusiitoksesta

Tehollinen populaatiokoko

Mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu säilyy rodussa. Pieni tehollinen koko tarkoittaa nopeaa sukusiitoksen lisääntymistä. Tehollinen koko on aina pienempi kuin rodun yksilöiden lukumäärä.

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä, keskenään eri sukuista koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Laskelmat tehdään sukupolvea kohden

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumäärästä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.

Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä. Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä.

Eräs suositus jalostuseläinten minimimäärästä on 25 lisääntyvää urosta ja 50 narttua, jotka eivät ole keskenään läheistä sukua, eli joilla ei ole yhteisiä sukulaisia kolmen tai neljän sukupolven etäisyydellä. Tämä vastaa tehollista kokoa 67. Jos rodun tehollinen koko on alle 50, rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta.

Paras tapa pitää tehollinen koko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria ja sukulinjoja jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia, että koirien jälkeläismäärät pysyvät tasaisina.
(lähde: Kennelliitto MMT Katariina Mäki 31.10.2013, päivitetty 14.1.2016)

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Rodun vuosittainen sukusiitos on vaihdellut vuosina 2011-2020 välillä 0.0 – 4.3%.

Taulukko 3. Vuosien 2011 - 2020 aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 urosta

Lähde KoiraNet rekisteröintivuoden mukaan

	Uros	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	CARTOUCHE synt. 2007	3	14	11,76 %	12 %	5	23	3	14
2	CELO DES MAUVES BRUYERES synt. 2007	2	10	8,40 %	20 %	3	18	3	12
3	TOTTAKAI ROSVO-ROOPE synt. 2010	1	7	5,88 %	26 %	3	10	1	7
4	TOTTAKAI SE ON SULO VILEN synt. 2011	1	7	5,88 %	32 %	2	13	1	7
5	TOTTAKAI ENKS OO PELLE synt. 2015	1	7	5,88 %	38 %	0	0	1	7
6	HALSOU DE LA VALLEE DU MOUTON synt. 2011	3	6	5,04 %	43 %	1	6	3	10
7	TOTTAKAI IHAN OON OIKEE PELIMIES synt. 2017	1	6	5,04 %	48 %	0	0	1	6
8	WAMIRO DU HAUT DES MONTES synt. 2015	1	5	4,20 %	52 %	0	0	1	5
9	TOTTAKAI USKOMATON OLEN synt. 2013	1	5	4,20 %	56 %	2	7	1	5
10	CELEBORN DU MOURIOCHE synt. 2010	1	5	4,20 %	61 %	1	2	1	5
11	LIGHT MY FIRE EROS synt. 2012	1	5	4,20 %	65 %	0	0	1	5
12	LIGHT MY FIRE FANAC synt. 2012	1	5	4,20 %	69 %	1	5	1	5
13	AIVANHOV FEVEL synt. 2012	1	5	4,20 %	73 %	0	0	1	5
14	BARBARIAN FIGHTER EXTREME BRAVEHEART synt. 2010	1	5	4,20 %	77 %	3	16	1	5
15	KIVASTI OTA MUT KIINNI synt. 2014	1	4	3,36 %	81 %	0	0	1	6
16	CROFTER HOLDING'S FOUFOU synt. 2007	1	4	3,36 %	84 %	5	16	1	4
17	KIVASTI YRITÄ YMMÄRTÄÄ synt. 2018	1	4	3,36 %	87 %	0	0	1	4
18	TOTTAKAI VOIN OLLA VIRTUOOSI synt. 2013	1	3	2,52 %	90 %	0	0	1	6
19	LAVAL VOM WESTRICHER NOCKEN synt. 2017	1	3	2,52 %	92 %	0	0	1	3
20	HÉROS DU PETIT NORVÉGIEN synt. 2018	1	3	2,52 %	95 %	0	0	1	3

Kahdeksan urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista.

Taulukko 4. Vuosien 2011 - 2020 aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 narttua

Lähde KoiraNet rekisteröintivuoden mukaan

		Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Narttu	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	CANNELLE DES HAUTS DE FONTCLAIRE synt. 2007	3	10	8,40 %	9	43	4	15
2	ANGIE DE LA PETITE PLUME synt. 2013	2	10	8,40 %	2	7	3	15
3	HELETTE DE LA VALLEE DU MOUTON synt. 2011	2	10	8,40 %	0	0	2	10
4	BAGHEERA DE LA PATONNIERE synt. 2006	2	9	7,56 %	4	20	3	13
5	GINGER DU MERLE BLEU DE L'AUTAN synt. 2011	2	7	5,88 %	0	0	2	12
6	TOTTAKAI TOI ON TUULEN TARINA synt. 2012	1	7	5,88 %	2	13	1	7
7	EGLOGUE DE L'OREE DES SAPINS synt. 2009	2	7	5,88 %	1	5	2	7
8	FOCA DE LA VALLEE DU MOUTON synt. 2010	1	7	5,88 %	3	10	1	7
9	TOTTAKAI IHAN OON OIKEE VAMPPI synt. 2017	1	7	5,88 %	0	0	1	7
10	MAGIC AGATE OF HONEY BLUE synt. 2016	1	6	5,04 %	0	0	1	6
11	KIVASTI RÄHINÄRAKKAUTTA synt. 2016	1	5	4,20 %	0	0	1	5
12	TOTTAKAI OLEN ONNENTYTTÖ synt. 2009	1	5	4,20 %	1	7	1	5
13	TOTTAKAI UNIIKKI OLEN synt. 2013	1	5	4,20 %	3	16	1	5
14	KIVASTI KULJE MUN KANSSA synt. 2014	1	5	4,20 %	1	4	1	5
15	TOTTAKAI AINA OON BESTIS synt. 2014	1	4	3,36 %	0	0	2	9
16	KIVASTI VAIMOMATSKUU synt. 2016	1	4	3,36 %	0	0	1	4
17	SALOKANNEL HERMERA synt. 2017	1	3	2,52 %	0	0	2	7
18	KIRINKI DU MOURIOCHE synt. 2016	1	3	2,52 %	0	0	1	3
19	FRIIDA DES HAUTS DE FONTCLAIRE synt. 2010	1	2	1,68 %	0	0	1	2
20	CASSE-NOISETTES GENTILLE synt. 2007	1	1	0,84 %	5	17	3	10

Jalostuskoirien käyttömäärät

Valtaosalla jalostuskoiria on vain yksi pentue. Kahdella uroksella on ollut seurantajakson aikana kolme pentuetta. Yhdellä nartulla on ollut kolme pentuetta.

22.4.2013 syntyi kaksoisastutuspentue. Pentueen toinen uros oli Halsou De La Vallee Du Mouton, jolle syntyi kolme pentua. Pentueen toisena uroksena oli Tottakai Puuha Pete, jolle syntyi kaksi pentua. Pentueen emä oli Cannelle des Hauts du Fontclair.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Alla oleva sukusiitoskartta antaa kuvan vuoden 2010 - 18.12.2021 välisenä aikana syntyneiden lyhytkarvaisten pyreneittenpaimenkoirien keskinäisestä sukulaisuudesta. Kartassa esitetty eri koirayhdistelmien sukusiitosprosentti kertoo mahdollisten yhdistelmien sukulaisuudesta ja millaiset yhdistelmät olisivat sukusiitosasteen kannalta parhaita ja toisaalta mitä yhdistelmiä ei pitäisi käyttää. Tarkempi sukupuu per koira tai yhdistelmä on haettavissa Kennelliiton Jalostustietokannasta (<https://jalostus.kennelliitto.fi/fmEtusivu.aspx?R=138>) koiran rekisterinumeron tai nimen perusteella.

On myös huomiotava, että sukusiitoskartta on vain suuntaa antava. Esimerkiksi tuontikoirilla ei välttämättä ole kaikkia isovanhempia tiedossa. Tällöin on mahdollista, että todellinen sukusiitosaste on korkeampi, kuin mitä kartta antaa ymmärtää.

Suurempi ja lukukelpoisempi kartta on esitetty liitteessä [sukusiitoskartta_lk-pyreneitten_paimenkoira_2021-12-19.pdf](#).

/12	/14	9/14	/13	4/13	/13	/13	/13	/14	/14	/14	/14	/16	/15	/15	5/15	9/17	/16	/16	/16	/16	/17	/17	/17	/17	/17	/17	/17	/18
-----	-----	------	-----	------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Lähde: KoiraNet jalostustietojärjestelmä, yhdistelmien sukusiitosaste

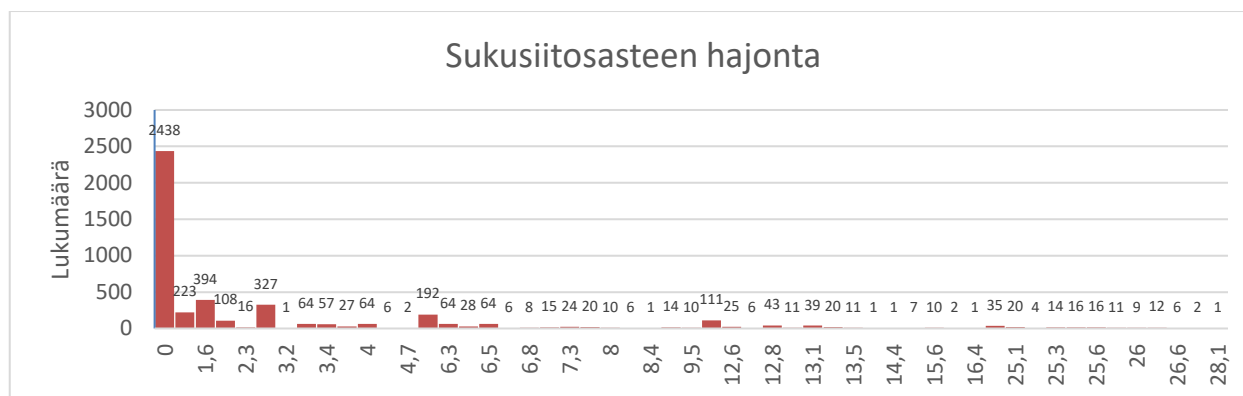
Kartan värikoodaus on muodostettu siten, että punainen väri edustaa sisaruksia. Vihreä kuvaa, ettei sukulaisuutta ole lasketun neljän polven aikana.

Kartan pystyakselilla on listattu tarkasteluajankohtana syntyneet urokset ja vaaka-akselilla puolestaan nartut. Seuraamalla tietyn uroksen riviä tietyn nartun sarakkeeseen, löytyy risteyskohdasta yhdistelmän sukusiitosprosentti.

Sukusiitosaste rivi/-sarake on laskennallinen summa yhdistelmän urosten/harttujen sukusiitosasteesta pois lukien sisarukset. Korkea luku (punainen) kertoo kyseisen koirayksilön olevan läheistä sukua kaikille vastakkaisen sukupuolen koirille. Matalan luvun (vihreä) koiralla puolestaan ei ole läheisiä sukulaisia.

0% yhdistelmien lukumäärä rivi/sarake on lukumäärä koirista, jotka olisivat parhaita (vihreä) kandidaatteja yhdistelmälle tietylle koiralle.

Kaiken kaikkiaan sukusiitoskartassa on 4623 koirayhdistelmää, joiden sukusiitosaste hajaantuu alla olevan kaavion mukaisesti.

Rodun populaatiot muissa maissa

Lyhytkarvainen pyreneittenpaimenkoira on pääasiallisesti eurooppalainen rotu, jonka suurimmat kasvattajamaat ovat Ranska ja Saksa. Ranskassa on rekisteröity vuosina 2009 – 2019 yhteensä 9053 pyreneittenpaimenkoiraa, joista noin 10 % on lyhytkarvaisia.

Saksan rekisterissä ei erotella pitkä- ja lyhytkarvaisia pyreneittenpaimenkoiria, joten varmaa tilastollistietoa lyhytkarvaisten määrästä Saksassa ei ole saatavilla. Näiden lisäksi kasvatusta on jonkin verran Belgiassa, Sveitsissä, Itävallassa, Alankomaissa, Ruotsissa, Norjassa, Italiassa, Iso-Britanniassa sekä Yhdysvalloissa.

Iso-Britanniassa rotu sai virallisen tunnustuksen The Kennel Club:ssa vasta 1.4.2021 alkaen. Yhdysvaltalaisen rodun harrastajan mukaan (9.12.2021) maassa on viimeisen viiden vuoden aikana rekisteröity 52 lyhytkarvaista pyreneittenpaimenkoiraa. Ne periytyvät lähinnä Itävaltalaisen de la Vallee du Mouton kennelin koirista.

Maailmanlaajuisia tietokantaa pyreneittenpaimenkoirista on kerätty rodun harrastajien kesken internet-osoitteessa <https://pyrsehep.pedigree.net>

Lyhytkarvaisten pyreneittenpaimenkoirien rekisteröinnit Ranskassa 2016–2020

Lähde: RACP

	2016	2017	2018	2019	2020
Urokset	36	43	20	33	12
Nartut	38	33	22	30	22
Yhteensä	74	76	42	63	34

Lyhytkarvaisten pyreneittenpaimenkoirien rekisteröinnit Ruotsissa 2011–2020

Lähde: Hunddata

vuosi	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
rek	19	26	34	21	17	9	23	16	16	10

Yhteenveto rodun jalostuspohjan laajuudesta

Lyhytkarvaisten pyreneittenpaimenkoirien kanta on hyvin pieni kaikkialla maailmassa.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Lukumääräisesti pieni rotu ja vain harvoja yksilöitä käytetään jalostukseen.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Rodulla ei ole PEVISAA, mutta rotuyhdistyksen jalostussuosituksissa kehoitetaan rajoittamaan yksittäisten yksilöiden jälkeläismäärää seuraavasti: "Jotta rodun perimä ei kaventu liiaksi, yhden yksilön jälkeläisten määrä tulisi olla korkeintaan 10 % viimeisten kahden vuoden tai korkeintaan 5 % viimeisten neljän vuoden rekisteröinneistä rodussa."

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

LYHYT HISTORIAOSUUS: Tätä pyreneittenpaimenkoiran muunnosta tavattiin ensisijaisesti Pyreneitten vuoriston tasangoilla. Herra Bernard Sénac-Lagranden vuodelta 1927 olevan vuosikirjan mukaan "hevoskauppiat ja karjanajajat pitivät sitä suuressa arvossa". Sen erityispiirteet muihin pyreneittenpaimenkoiran muunnoksiin verrattuna on kuvattu vuonna 1920 julkaistun rotumääritelmän liitteessä.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE:

Eloisa ja mukautuvainen, joskus epäluuloinen vieraita kohtaan. Hylkäävät virheet: vihaiisuus ja liiallinen arkuus.

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Tilanne luonteissa tänä päivänä

Koirien luonteista ei ole riittävästi tutkittua tietoa tilanteen objektiiviseen arviointiin. Luonne- ja rodun käyttöominaisuuksista tietoa saadaan luonnetesteistä, eri koelajien arvioinneista ja näyttelyarvostelujen maininnoista, onko koira mm. lähestyttävissä.

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Luonne-eroista eri maiden välillä ei ole tietoa.

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Lyhytkarvaisia pyreneittenpaimenkoiria on luonnetestattu vuoden 2020 loppuun mennessä yhteensä 18 koiraa. MH-luonnekuvaus on 12 yksilöllä.

Lyhytkarvaisten pyreneittenpaimenkoirien luonnetestitulokset 2011 – 2020

Lyhytkarvaisia pyreneittenpaimenkoiria on luonnetestattu vuosina 2011 – 2020 yhteensä yhdeksän koiraa. Koirista seitsemän on saanut tuloksen ja kaksi on jäänyt ilman tulosta.

Lähde: Koiranet

Lyhytkarvaisten pyreneittenpaimenkoirien

LUONNETESTIARVIOT 2000-2021 ja ihanneprofiilin hahmotelma

Luonne- ja rodun käyttöominaisuuksista tietoa saadaan luonnetesteistä ja -kuvauksista, eri koelajien arvioinneista ja näyttelyarvostelujen maininnoista, onko koira mm. lähestyttävissä.

Lyhytkarvaisia pyreneittenpaimenkoiria on luonnetestattu vuoden 2021 loppuun mennessä yhteensä 19 koiraa. Koirista 17 on saanut tuloksen ja kaksi on jäänyt ilman tulosta (0 pistettä). Yksi koirista on testattu vuonna 1997, tästä koirasta on saatavilla vain loppupistemäärä LTE +110 pistettä. Kaikki muut on testattu 2000 vuoden jälkeen. Taulukossa on arvioitu siten 16 koiran tulokset.

Taulukkoon on yhdistetty vanhan luonnetestikaavakkeen arvosteluperuste *kursiivilla* ja uuden arvosteluperuste kirjaimilla a/b/c, arvosteluperusteisiin on tehty tarkentavia lisäyksiä toimintakykyyn, terävyyteen, taisteluhaluun hermorakenteeseen temperamenttiin ja luoksepäästävyyteen.

(Taulukossa näkyvä neliportainen ihannearvio on tehty rodun harrastajapohjalta, ei asiantuntijoiden kanssa.)

Taulukko 5. Kaikki luonnetestatut lyhytkarvaiset pyreneittenpaimenkoirat (2000 - 2021)

(Lähde: KoiraNet)

I TOIMINTAKYKY kerroin 15	TULOS / KPL	I - N - E - H	HUOMIOITAVAA
+3 suuri	0	NEUTRAALI	Tässä osiossa on selvästi parannettavaa, vain 2/16 koirasta omaa hyvän ja 3/16 kohtuullisen toimintakyvyn, 10 tulosta on miinuksella.
+2 hyvä	2	IHANNE	
+1 kohtuullinen	0	(IHANNE)	
+1a kohtuullinen	3	IHANNE	
+1b kohtuullisen pieni	1	NEUTRAALI	
-1 pieni	10	EI TOIVOTTAVA	
-2 riittämätön	0	EI TOIVOTTAVA	
-3 toimintakyvytön	0	EI TOIVOTTAVA	
II TERÄVYYS kerroin 1			
+3 kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	10	IHANNE	Rodusta löytyy terävyyttä kohtuudella tai vähän, eikä yhdellekään testatulle jäänyt aggressiivisuus päälle.
+2 suuri ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	1	NEUTRAALI	
+1 pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	0	(NEUTRAALI)	
+1a pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	5	NEUTRAALI	
+1b koira joka ei osoita lainkaan terävyyttä	0	NEUTRAALI	
-1 pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	0	EI TOIVOTTAVA	
-2 kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	0	EI TOIVOTTAVA	
-3 suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	0	HYLÄTTY	

III PUOLUSTUSHALU kerroin 1			
+3 kohtuullinen, hillitty	7	IHANNE	Tämäkin testin osio hyvä, paimenkoiran kuuluu puolustaa laumaansa kohtuudella, ei niin oleellinen osio kuitenkin.
+2 suuri, hillitty	0	NEUTRAALI	
+1 pieni	7	NEUTRAALI	
-1 haluton	2	EI TOIVOTTAVA	
-2 erittäin suuri	0	EI TOIVOTTAVA	
-3 hillitsemätön	0	HYLÄTTY	
IV TAISTELUHALU kerroin 10			
+3 suuri	0	NEUTRAALI	Paimen tarvitsee moottoria tekemiseen, joten tämä on huomioitava osio, 5/16 koirasta miinuksella.
+2 kohtuullinen	0	(NEUTRAALI)	
+2a kohtuullinen	7	IHANNE	
+2b kohtuullisen pieni	4	NEUTRAALI	
+1 erittäin suuri	0	EI TOIVOTTAVA	
-1 pieni	5	EI TOIVOTTAVA	
-2 riittämätön	0	EI TOIVOTTAVA	
-3 haluton	0	EI TOIVOTTAVA	
V HERMORAKENNE kerroin 30			
+3 rauhallinen ja varma	0	NEUTRAALI	Hermorakenteet ovat hyvin plussan puolella, mutta 4/16 miinuksella, testin tärkein osio.
+2 suhteellisen rauhallinen	1	IHANNE	
+1 <i>hieman rauhaton</i>	0	(NEUTRAALI)	
+1a hieman rauhaton	7	IHANNE	
+1b hermostunein pyrkimyksin	4	NEUTRAALI	
-1 vähän hermostunut	4	EI TOIVOTTAVA	
-2 hermostunut	0	EI TOIVOTTAVA	
-3 erittäin hermostunut	0	HYLÄTTY	
VI TEMPERAMENTTI kerroin 15			
+3 vilkas	9	IHANNE	Tämän osion tulokset ovat ihan rodunomaiset ja toivottuja.
+2 kohtuullisen vilkas	2	IHANNE	
+1 erittäin vilkas	5	NEUTRAALI	
-1 <i>häiritsevän vilkas</i>	0	(EI TOIVOTTAVA)	
-1a häiritsevän vilkas	0	EI TOIVOTTAVA	
-1b hieman välinpitämätön	0	NEUTRAALI	
-1c impulsiivinen	0	EI TOIVOTTAVA	
-2 välinpitämätön	0	EI TOIVOTTAVA	
-3 apaattinen	0	HYLÄTTY	
VII KOVUUS kerroin 8			
+3 kohtuullisen kova	2	IHANNE	Rodunomaisia tuloksia, mutta liika pehmeys tulee huomioida.
+2 kova	0	NEUTRAALI	
+1 hieman pehmeä	11	IHANNE	
-1 erittäin kova	0	EI TOIVOTTU	
-2 pehmeä	3	EI TOIVOTTU	
-3 erittäin pehmeä	0	HYLÄTTY	

VIII LUOKSEPÄÄSTÄVYYS kerroin 15			
+3 hyvántahtoinen, luoksepäästävä, avoin	5	IHANNE	Kaikki toivottuja tuloksia. Pyreneittenpaimenkoira voi olla epäluuloinen, mutta sen ei tarvitse olla sitä, joten luoksepäästävydessä on joustoa, mutta koira ei saa olla arka eikä aggressiivinen.
+2 luoksepäästävä, hieman pidättyväinen	0	(IHANNE)	
+2a luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen	6	IHANNE	
+2b luoksepäästävä, hieman pidättyväinen	5	IHANNE	
+1 mielistelevä	0	NEUTRAALI	
-1 selvästi pidättyväinen	0	EI TOIVOTTAVA	
-1a selvästi pidättyväinen, ei yritä purra	0	EI TOIVOTTAVA	
-1b selvästi pidättyväinen, yrittää purra	0	HYLÄTTY	
-2 hyökkäävä	0	HYLÄTTY	
-3 salakavala	0	HYLÄTTY	
LAUKAUSPELOTTOMUUS			
+++ laukausvarma	6	IHANNE	Tulokset ovat hyviä, mutta erittäin tärkeät huomioida jatkossa.
++ laukauskokematon	9	NEUTRAALI	
+ paukkuärtyisiä	0	NEUTRAALI	
laukausaltis	1	EI TOIVOTTAVA	
laukausarka	0	HYLÄTTY	

Lyhytkarvaisen pyreneittenpaimenkoiran suuntaa antava analyysi luonnetestistä

Toimintakyky (kerroin 15): +1a kohtuullinen ja +1b kohtuullisen pieni ovat toivottavat tulokset, +2 hyvä olisi ihanne. Paimenkoiralla kuuluisi olla tietty määrä rohkeutta ratkaista tilanteita. Valitettavasti yleisin tulos lyhytkarvaisilla on -1 pieni, se ei ole toivottava.

Terävyys (kerroin 1): +1a pieni ja +3 kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua ovat toivottuja, rodunomaisia tuloksia. Paimenella ei kuuluisi olla tarvetta käyttäytyä liian aggressiivisesti uhattuna, myös nopea palautuminen on suotavaa.

Puolustushalu (kerroin 1): +1 pieni ja +3 kohtuullinen, hillitty ovat varsin rodunomaisia tuloksia.

Taisteluhalu (kerroin 10): +2a kohtuullinen olisi toivottava tulos ja niitä onkin suurin osa testatuista, +2b kohtuullisen pieni on myös ihan toivottava. Taisteluhalu, tai paremminkin sen puute kerää pitkäkarvaisilla miinustuloksia luonnetestissä, lyhytkarvoilla -1 pieni tuloksia on vähemmän. Tulokseen voi vaikuttaa jossain määrin rodun epäluuloisuus, mikä ilmenee vieraan kanssa leikkimisessä ja vaikka pyreneittenpaimenkoira on leikkisä koira, ei esineestä taistelu itsessään välttämättä ole koiran suosikkileikki. Moottoria kaikelle tekemiselle täytyisi paimenella kuitenkin olla. Taisteluhalu näkyy muissakin osioissa testin aikana.

Hermorakenne (kerroin 30): +1a hieman rauhaton ja +1b hermostunein pyrkimyksin ovat toivottavia, rodunomaisia tuloksia. Suurin osa koirista on hermorakenteeltaan plussan puolella. Hermorakenteen kerroin on suuri, koska tämä ominaisuus on periytyvä ja siksi tärkeä. Paimenen on kyettävä hallitsemaan itsensä myös paineen alla. Miinustuloksiin on kiinnitettävä erityistä huomiota, koska niitäkin on testituloksissa.

Temperamentti (kerroin 15): +1 erittäin vilkas ja +3 vilkas ovat rodunomaiset tulokset. Liian vilkas paimen keräisi jatkuvasti turhaan ärsykeitä ympäristöstä ja väsyttäisi itsensä.

Kovuus (kerroin 8): +1 hieman pehmeä ja +3 kohtuullisen kova ovat toivotuimmat tulokset. Liika pehmeys näkyy pelokkuutena ja palautumattomuutena, joka ei ole suotavaa paimenelle. Liian kovaa koiraa rodustamme tuskin löytyy.

Luoksepäästävyys (kerroin 15): +2a luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen, +3 hyvántahtoinen luoksepäästävä avoin, +2b luoksepäästävä, hieman pidättyväinen. Kaikki nämä ovat tyypillisiä tuloksia rodulle.

Laukauspelottomuus: laukauskokematonta ja laukausvarma ovat toivotut tulokset. Paimenen toivotaan säilyttävän toimintakykynsä äkillisistä, kovista äänistä huolimatta. Ja ihan kaikille koirille on mukavampi olla reagoimatta koviin ääniin. Tuloksissa oli vain yksi laukausaltis eikä yhtään arkaa, mikä on hyvä suunta.

Luonnetestattujen lyhytkarvaisten tulosten perusteella ei luonteissa ole mitään hälyyttävää ja koirat vastaavat melko hyvin ihannearviota. Ehkäpä toimintakyky on asia mikä kaipaasi eniten jalostuksessa huomiota, miinustuloksia, -1 pieni, oli kaikista tuloksista eniten.

Missään muualla maailmassa (Ruotsin MH-luonnekuvauksia lukuunottamatta) pyreneittenpaimenkoirien luonteita ei testata näin kattavasti.

LUONNETESTIN ARVOSTELUOHJE

Hyväksytty Kennelliitossa 10.2.2014. Voimassa 1.1.2015 alkaen.

TOIMINTAKYKY

Toimintakyknä pidetään luonteen ominaisuutta, joka saa koiran ilman ulkopuolista pakotetta pitämään puolensa todellista tai kuviteltua vaaraa vastaan. Voidaan hyvin ajatella, että se, mitä pidetään toimintakyknä, on monen ominaisuuden yhdessä muodostama reaktio. Lähin vastaava inhimillinen vastine toimintakyvylle on rohkeus.

Toimintakyky on koiran kyky hallita tekojaan huolimatta siitä, että se on joutunut pelon valtaan. Toisin sanoen, koira pystyy pelostaan huolimatta toimimaan oikealla tavalla ja tarvittaessa voittamaan pelkonsa päästäkseen päämääräänsä. Koiran käsitys tilanteesta perustuu perimään ja kokemuksiin.

Toimintakyky ei ole mikään muuttumaton ominaisuus, joka pysyisi samana kaikissa tilanteissa huolimatta siitä, että laukaisijoina toimivat ärsykkeet olisivat samat. Kiihkeys vaihtelee eri yksilöiden välillä ja samallakin yksilöllä eri tilanteissa. Kaikilla reviirikäyttäytymisen omaavilla eläimillä oman alueen ja ennen kaikkea sen keskuksen läheisyys vaikuttaa käytökseen. Huolimatta yksilön normaalista toimintakyvystä koirat ovat toimintakykyisempiä lähellä kotiaan. Myös perheenjäsentensä seurassa koira on vähemmän pelossa, tai on ainakin halukkaampi voittamaan pelkonsa, mikä perustuu koirien laumaviettiin.

Arvostelun perusteet

Toimintakykyä arvioidaan testin kaikissa osasuorituksissa.

+3 Suuri

Koira on rohkea, ei vetäydy kelkalla ohjaajan taakse ja ottaa heti kontaktin kelkkaan. Pimeässä työskentelee määrätietoisesti tauotta ja liikkuu rohkeasti. Toimii kaikissa olosuhteissa järjestelmällisesti ja pelottomasti.

+2 Hyvä

Koira voi mennä ohjaajan taakse kelkalla, mutta ottaa nopeasti kontaktin kelkkaan ilman ohjaajan apuja ja palautuu nopeasti. Pimeässä koira etsii ohjaajan ilman apuja ja löytää ohjaajan lyhyessä ajassa. Koira toimii myös muissa osasuorituksissa järjestelmällisesti

+1a Kohtuullinen

Koira ottaa kontaktin kelkkaan suurestakin pelästyksestä huolimatta hyvin vähäisillä ohjaajan avuilla. Pimeässä koira voidaan joutua kutsumaan.

+1b Kohtuullisen pieni

Koira ottaa kontaktin kelkkaan suurestakin pelästyksestä huolimatta vähäisillä ohjaajan avuilla. Pimeässä koira joudutaan kutsumaan.

-1 Pieni

Koira selvästi pelkää kelkkaa ja ohjaaja joutuu auttamaan kontaktin saamisessa käymällä kyykkyyntä kelkan viereen ja puheella. Pimeässä koira joudutaan kutsumaan useita kertoja ja koira epäröi ja etenee hitaasti.

-2 Riittämätön

Kelkalla ohjaaja joutuu riisumaan kelkan tai kääntämään sen kyljelleen. Pimeässä joudutaan ohjaajaa siirtämään lähemmäs koira ja lisäämään valoa.

-3 Toimintakyvytön

Koira ei ota kontaktia kelkkaan eikä palaudu pelostaan. Pimeässä koira menee ohjaajan luo vasta kun huone on valoisa. Testi loppuu.

TERÄVYYYS

Terävyys on ominaisuus, joka saa koiran reagoimaan aggressiivisesti sen tuntiessa itsensä uhatuksi. Terävyysaste on kääntäen verrannollinen ärsytyskynnyksen korkeuteen. Mitä pienempi ärsyke tarvitaan herättämään aggression, sitä korkeampi on terävyysaste.

Arvostelun perusteet

+3 Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua Koira reagoi aggressiivisesti hyökkäykseen, hyökkääjän tultua selvästi esille. Palautuu nopeasti.

+2 Suuri ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua

Koira reagoi aggressiivisesti heti tai miltei heti hyökkääjän aiheuttaman ensimmäisen rasahduksen jälkeen. Koira on selvästi hyvin aggressiivinen mutta palautuu uhan päätyttyä.

+1a Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua

Koira reagoi hyvin laimeasti hyökkäykseen, tai osoittaa pelkoa.

+1b Koira joka ei osoita lainkaan terävyyttä

Koira ei reagoi lainkaan hyökkäykseen, tai osoittaa pelkoa.

-1 Pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin

Koira ei reagoi aggressiivisesti hyökkäykseen, mutta ei anna koskea itseensä hyökkäyksen jälkeen.

-2 Kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin

Koiran aggressiivisuus on kohtuullista, mutta hyökkäyksen loputtua koira ei palaudu eikä anna koskea itseensä.

-3 Suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin

Koira on aggressiivinen heti hyökkäyksen alettua, eikä palaudu lainkaan. Koira käyttäytyy hyökkäävästi

ja yrittää purra testaajaa.

PUOLUSTUSHALU

Puolustushalulla tarkoitetaan koiran synnynnäistä taipumusta hyökkäyksen tai hyökkäysyrityksen avulla aktiivisesti puolustaa itseään, laumaansa (ohjaaja) tai reviiriään. Puolustushalu vaihtelee tilanteiden, ympäristön ja koiran mielialojen mukaan. Testissä tarkkaillaan koiran käyttäytymistä tilanteissa, joissa uhan aiheuttaa tuntematon henkilö tai koiran kuvitteleva ärsyke.

+3 Kohtuullinen, hillitty

Koira puolustaa ohjaajaansa: joko haukkuu ja/tai murisee hyökkääjän lähestyessä, pysyy ohjaajan edessä tai sivulla. Koira palautuu nopeasti ja hyväksyy hyökkääjän hyökkäyksen loputtua, lyhyt viive sallitaan.

+2 Suuri, hillitty

Koira puolustaa ohjaajaansa hyvin aggressiivisesti: haukkuu, murisee, näyttää hampaansa ja pysyy ohjaajan edessä. Palautuu melko nopeasti ja hyväksyy hyökkääjän, lyhyt viive sallitaan

+1 Pieni

Koira on ohjaajan sivulla tai takaviistossa, ehkä muutama haukahdus, muuten vaisu esitys. Hyväksyy hyökkääjän samoin kuin luoksepäästävytydessä.

-1 Haluton

Koira vetäytyy ohjaajan selän taakse ja/tai pyrkii pakoon.

-2 Erittäin suuri

Koira puolustaa raivokkaasti ja pyrkii puremaan hyökkääjää. Tarvitsee palautumisaikaa, mutta hyväksyy myöhemmin hyökkääjän.

-3 Hillitsemätön

Koira puolustaa ohjaajaansa ja pyrkii puremaan hyökkääjää eikä palaudu.

TAISTELUHALU

Taisteluhaluksi kutsutaan koiran synnynnäistä taipumusta nauttia taistelusta itsestään ilman, että se perustuisi aggressioon. Käytöstä voidaan kutsua tietynlaiseksi leikkihaluksi-leikiksi, jonka olennaisin osa on taistelu. Taisteluhalu on koiralle moottori, liikkeelle paneva voima.

Arvostelun perusteet

Suorituksen aikana arvostellaan koiran halukkuus tai haluttomuus osallistua leikkiin. Taistelupyrkimysten olemassaolo tai puuttuminen, niiden suuruus, suunta ja voimakkuus arvioidaan. Samoin arvioidaan koiran reaktioiden aikaansaamiseksi tarvittavien ärsykkeiden suuruus. Taisteluhalu on kääntäen verrannollinen ärsytysvoimakkuuteen. Pienistä ärsykkeistä syntyvät voimakkaat taistelureaktiot ovat merkki suuresta taisteluhalusta. Melko suuri ärsytysvoimakkuus ja pienehköt reaktiot merkitsevät pientä taisteluhalua. Suuri ärsytys ja vain aavistus taisteluhalua merkitsevät riittämätöntä taisteluhalua tai koira on kokonaan haluton taisteluun. Jotta taisteluhalu luokiteltaisiin erittäin suureksi, ei riitä vain voimakas reagointi pieniin ärsykkeisiin, vaan koiran on osoitettava myös sitkeyttä ja oma-aloitteisuutta.

Taisteluhalua arvioidaan testin kaikissa osasuorituksissa.

+3 Suuri

Koira ottaa heti lujan otteen esineestä. Koiran ote on luja ja se ei irrota esineestä uhattaessa. Koira vastustaa ja nauttii taistelusta.

+2a Kohtuullinen

Koira ottaa esineen halukkaasti, se vastustaa ja ote on melko luja, jonkin verran pureskelua ja otteen korjausta. Mikäli koira irrottaa otteensa uhattaessa sen tulisi ottaa esine uudelleen uhkauksen jälkeen.

+2b Kohtuullisen pieni

Koira tarttuu esineen, ei vedä vastaan tai taistelu on laimeaa, jonkin verran pureskelua ja otteen korjausta. Mikäli koira irrottaa otteensa uhattaessa, sen tulisi ottaa esine uudelleen uhkauksen jälkeen,

+1 Erittäin suuri

Koira ottaa esineen heti lujalla otteella ja taistelee siitä raivokkaasti. Ei irrota uhattaessa ja vetoleikin lopettamisessa on vaikeuksia. Taisteluhalukkuus häiritsee keskittymistä.

-1 Pieni

Koira tarttuu esineeseen, mutta ei taistelee vaan pureskelee sitä ja laskee heti irti, kun esineestä vedetään; tai koira ei ota lainkaan esinettä suuhunsa, mutta osoittaa jonkin verran taisteluhalua kelmalla ja muissa osasuorituksissa.

-2 Riittämätön

Koira ei ota esinettä eikä taistelee. Noutaa pallon tai kepin heitettäessä. Ei osoita missään osasuorituksessa taisteluhalua.

-3 Haluton

Koira ei ota esinettä eikä ole niistä lainkaan kiinnostunut. Koira väistää leikkijää, joka häiritsee sen rauhaa. Koira ei osoita mitään halukkuutta leikojen tai lihasten käyttöön muissakaan osasuorituksissa.

HERMORAKENNE

Hermorakenteella tarkoitetaan koiran synnynnäistä heikko- tai vahvahermoisuutta sen joutuessa voimakkaisiin ja vaihteleviin sisäisiin jännitystiloihin. Hyvällä hermorakenteella tarkoitetaan kykyä hallita jännitystiloja ilman luonnotonta uupumusta, hysteriaa tai muita merkkejä sisäisen tasapainon järkkymisestä. Hermotuneisuuden oireita koiralla ovat mm. voimakas rauhattomuus, kehon värinä, kohonnut pulssi, joka ei johdu ruumiillisesta rasituksesta, lisääntynyt nieleskely, aiheettomat ja epätarkoituksenmukaiset liikkeet, turvan etsiminen (pyrkiminen ohjaajan luo), ripuli tai oksentelu.

Arvostelun perusteet

Koiran reaktion, teon tai mielentilan määrittäminen hermostuneeksi edellyttää, että sen toiminta on epänormaalia suhteessa ärsykkeisiin ja/tai ärsytykseen. Myös vahvahermoinen koira voi käyttäytyä hermostuneesti, jos ärsykkeiden voimakkuus kasvaa liian suureksi. Hermorakenteen lujuus arvostellaan ja luokitellaan eri testisuorituksissa näkyvien reaktioiden avulla. Koiran hermoston kuormittuneisuutta voi mitata myös testin lopussa suoritettavalla taisteluleikillä. Jos koira leikkii mielellään vielä testin lopussa, ei se todennäköisesti ole kuormittunut hermostoltaan. Koiran hermorakennetta arvioidaan testin kaikissa osasuorituksissa.

+3 Tasapainoinen ja varma

Koira selviytyy kaikista osasuorituksista erittäin hyvin. Se pystyy hallitsemaan kaikki tilanteet oikea-aikaisesti ja varmasti, pystyy palautumaan välittömästi kulloisenkin osakokeen jälkeen. Koira on koko testin ajan tasapainoinen ja varma.

+2 Tasapainoinen

Koira selviytyy kaikista osasuorituksista hyvin. Se ei ole hermostunut. Koira hallitsee kaikki tilanteet oikea-aikaisesti ja palautuu niistä nopeasti, pystyy käyttäytymään koko testin ajan tasapainoisesti.

+1a Hieman rauhaton

Koira selviytyy kaikista testin osasuorituksista. Siinä on havaittavissa lieviä merkkejä rauhattomuudesta, se rasittuu henkisesti testin edetessä.

Palautumisajan pituus eri osasuoritusten välillä vaihtelee.

+1b Hermostunein pyrkimyksin

Koira selviytyy kaikista testin osasuorituksista. Siinä on havaittavissa merkkejä rauhattomuudesta, se hieman rasittuu henkisesti testin edetessä. Palautumisajan pituus eri osasuoritusten välillä vaihtelee.

-1 Vähän hermostunut

Koirassa on havaittavissa selvää rauhattomuutta ja se hakee osasuorituksissa ohjaajansa tukea. Se vaatii pidemmät palautumisajat osasuoritusten välillä ja sen hermostuneisuudesta johtuva epäohdonmukainen käyttäytyminen on selvästi havaittavissa. Koira liikehtii ja äänтелеe tarpeettomasti.

-2 Hermostunut

Koiralla esiintyy testin aikana voimakasta rauhattomuutta, kehon värinää, lisääntynyttä nieleskelyä, aiheettomia ja epätarkoituksenmukaisia liikkeitä. Se saattaa oksennella ja ripuloida. Koira hakee turvaa itselleen. Sillä on suuria vaikeuksia selviytyä kaikista osakokeista eikä se pysty keskittymään.

-3 Erittäin hermostunut

Kaikki edellä mainitut piirteet ilmenevät erittäin voimakkaana. Koiran sisäiset jännitystilat ovat niin voimakkaat, ettei pysty selviytymään testin kaikista osasuorituksista.

TEMPERAMENTTI

Temperamentilla tarkoitetaan käyttäytymisen vilkkautta, huomiokyvyn nopeutta (tarkkaavaisuutta) sekä kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin ja ympäristöihin. Suurin osa hyvin sopeutumiskykyisistä koirista on vilkkaita. Vilkas koira on tarkkaavainen ja se vastaanottaa nopeasti uusia ympäristön ärsykeitä ja tottuu niihin ja niiden merkitykseen. Erittäin vilkkaat koirat vastaanottavat suuren määrän vaikutteita ympäristöstään, ja seurauksena on liian suuri hajaannus ja pitempi sopeutumis aika. Tämä on vielä korostuneempaa häiritsevän vilkkaissa koirissa, sillä ne ovat lähes kykenemättömiä keskittymään ja olemaan paikallaan. Näillä koirilla sopeutuminen vaikeutuu myös fyysisestä väsymyksestä, jonka ne aiheuttavat itselleen olemalla koko ajan liikkeellä.

Arvostelun perusteet

Arvostelussa huomioidaan koiran yleistä tarkkaavaisuutta, käytöstä ja reagointinopeutta.

+3 Vilkas

Koiran pitää reagoida häiriöön välittömästi sen alettua. Väistön on oltava nopea, hallittu, lyhyt ja koira suuntaa huomionsa häiriöääntä kohden. Koiralta edellytetään reipasta ja iloista yleisolemusta.

+2 Kohtuullisen vilkas

Koiran reagointinopeus ja väistö on hieman hitaampi, mutta hallittu ja koiran huomio oikein suuntautunut.

+1 Erittäin vilkas

Reaktio on hyvin nopea, väistämislake on melko pitkä. Koira ei pysty välittömästi kohdentamaan häiriötä ja siinä esiintyy lievää keskittymiskyvyn puutetta. Koirassa ei ole havaittavissa tasapainottomuutta.

-1a Häiritsevän vilkas

Reaktio on hyvin nopea, väistämislake melko pitkä. Koira ei pysty välittömästi suuntautumaan häiriöääntä kohden. On kykenemätön keskittymään ja pysymään paikoillaan.

-1b Hieman välinpitämätön

Koiran reaktiot ovat hitaita tai laiskoja ja keskittyminen ärsykkeisiin hajaantuu. Koirassa ei esiinny henkistä tasapainottomuutta.

-1c Impulsiivinen

Koirassa on havaittavissa tasapainottomuutta, impulsiivisuutta tai levottomuutta. Koiran reaktiot ovat hyvin nopeita, käyttäytyminen hetken mielijohtetta noudattavaa ja epäjohdonmukaista.

-2 Välinpitämätön

Koira "elää omissa maailmoissaan", reagoi hitaasti ja välinpitämättömästi häiriöihin ja ärsykkeisiin. Koirassa ei esiinny henkistä tasapainottomuutta.

-3 Apaattinen

Koira ei reagoi mitenkään kohtaamiinsa ulkoisiin ärsykkeisiin.

KOVUUS

Kovuudella tarkoitetaan koiran taipumusta muistaa tai olla muistamatta epämiellyttäviä kokemuksia.

Arvostelun perusteet

Kovuutta arvioidaan testin kaikissa osasuorituksissa.

+3 Kohtuullisen kova

Koira, joka koettuaan oikea-aikaisen psyykkisen epämiellyttävyyden reaktion uudelleen paikalle tuotaessa ei osoite pelon merkkejä ja halua välttää paikkaa

+2 Kova

Koira, joka uudestaan tuotaessa paikkaan, missä sille aiheutettiin psyykkinen epämiellyttävyys, kulkee suoraan pelästymispaikan ohi. Kovuus näkyy kaikissa osasuorituksissa.

+1 Hieman pehmeä

Koira, joka osoittaa selviä merkkejä siitä, että se haluaisi välttää paikan, missä se pelästytettiin, mutta pystyy ohittamaan pelästytämispaidan suhteellisen läheltä ohjaajan tukemana.

-1 Erittäin kova

Koira, joka ei pelästy tai reagoi lainkaan sille aiheutettuihin epämiellyttävyyksiin koko testin aikana.

-2 Pehmeä

Koira, joka osoittaa selvästi pelästyneensä kohdetta ja osoittaa halunsa välttää paikkaa suhteellisen pitkänkin palautumisajan jälkeen ja vaatii ohjaajalta runsasta houkuttelua.

-3 Erittäin pehmeä

Koira, joka osoittaa pelkoreaktioita kohteessa ja kieltäytyy tulemasta uudelleen paikkaan.

LUOKSEPÄÄSTÄVYYS

Luoksepäästävyydellä tarkoitetaan koiran suhtautumista vieraisiin henkilöihin.

Koira on luoksepäästävä, kun se mielellään ja oma-aloitteisesti hakeutuu muidenkin tapaamiensa ihmisten seuraan kuin ohjaajansa. Koiraa, joka selvästi välttää tutustumista tai joka osoittaa selvää vastenmielisyyttä joutuessaan kosketukseen vieraiden kanssa, kutsutaan pidättyväksi. Hyväntahtoinen on koira, joka osoittaa hyökkäävyyttä vain uhkaavissa tilanteissa. Hyväntahtoisuus riippuu paljon koiran terävyydestä. Terävän koiran tarkkaavaisuus pieniäkin uhkaärsykeitä kohtaan aiheuttaa sen, että se tekee virhearvioinnin helpommin kuin vähemmän terävät koirat. Avoimuus tarkoittaa sitä, että koiran todellinen mieliala selvästi ilmenee sen käyttäytymisestä riippumatta siitä, onko tuo käyttäytyminen ihmisen kannalta myönteistä vai kielteistä. Luoksepäästävyuden arviointiin ei tarvita mitään erikoiskoetta vaan arviointi perustuu täysin testituomareiden havaintoihin koiran käyttäytymisestä sen kohdatessa ihmisiä.

Arvostelun perusteet

Luoksepäästävyuden arviointia suoritetaan koko testin ajan; mm. alkuhaastattelun jälkeen, puolustushalun erikoiskokeen loppuvaiheessa, terävyysskokeen loppuvaiheessa ja päästettäessä koiraa pimeään huoneeseen.

+3 Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin

Koira, joka houkuttelematta hakeutuu kosketukseen myös vieraiden ihmisten kanssa käyttäytyen ystävällisesti ja avoimesti. Luoksepäästäväksi kutsutaan myös sellaista koiraa, joka ei tutustu ihmisiin oma-aloitteisesti, mutta sallii tutustuttaa itsensä heihin.

+2a Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen

Koira, joka houkuttelematta tai pienin houkutuksin hakeutuu kosketukseen myös vieraiden ihmisten kanssa, käyttäytyen ystävällisesti. Koira on ns. ujo.

+2b Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen

Koira, joka ei itse etsi kosketusta vieraaseen ihmiseen ja joka vaatii houkuttelua ennen kuin suostuu tutustumaan.

+1 Mielistelevä

Koira, joka on hyvin halukas hakeutumaan ihmisten seuraan ja osoittaa tyytyväisyyttään liioitellen, esim. hyppimällä, nuolemalla, maassa pyörimällä.

-1a Selvästi pidättyväinen, ei yritä purra

Koira, joka ei lainkaan salli vieraan ihmisen kosketusta ja johon ei houkutukset tehoa. Lähestyttäessä koiraa ei osoita aggressiivisuutta.

-1b Selvästi pidättyväinen, yrittää purra

Koira, joka ei lainkaan salli vieraan ihmisen kosketusta ja johon ei houkutukset tehoa. Lähestyttäessä koiraa, yrittää karkoittaa lähestyjän käyttäytymällä aggressiivisesti.

-2 Hyökkäävä

Koira, joka ei oma-aloitteisesti hakeudu kosketukseen vieraiden ihmisten kanssa ja osoittaa hyökkäävyyttä.

-3 Salakavala

Koira joka osoittaa tavanomaista tutustumishalukkuutta ja/tai ystävällistä asennetta, mutta joka ilman uhkaa muuttuu varoittamatta aggressiiviseksi.

LAUKAUSPELOTTOMUUS

Koiran laukauspelottomuus testataan ampumalla 9 mm paukkupanoksilla vähintään kaksi ja enintään viisi laukausta. Laukaukset ammutaan n. 20-50 metrin etäisyydeltä huomioiden ympäristöolosuhteet, kuten maaston kaikupohja. Laukauspelottomuus testataan aina testin viimeisenä osasuorituksena. Ampuja sijoitetaan koiralta näkymättömiin, koiran etupuolelle. Tuomarin antamasta merkistä ammutaan ensimmäinen laukaus koiran liikkeellä ollessa. Toinen laukaus ammutaan tuomarin merkistä, ohjaajan ja koiran ollessa paikoillaan. Mikäli on tarpeen koiran reaktioiden selvittämiseksi, voidaan ampua lisälaukauksia.

Arvostelun perusteet

Laukausvarmaksi nimitetään koira, joka käyttäytyy täysin välinpitämättömästi laukauksiin tai joka on niistä vain normaalilla tavalla kiinnostunut. Koirat, jotka ensimmäisen laukauksen jälkeen käyttäytyvät rauhottomasti, mutta jotka selviävät nopeasti levottomuudestaan ja joille toistetut laukaukset saavat aikaan yhä pienemmän reaktion, luokitellaan laukauskokematomiksi, ei laukausaroiksi. Koira, joka reagoi laukauksiin epänormaalin kiihkeästi esim. haukkumalla, hyökkäämällä kohti ampujan suuntaa tai on muuten kiihkeän innostunut ympäristön tapahtumista ja haukkuu, mutta joka ei osoita hermostuneisuutta, kutsutaan paukkuärtyiseksi. Laukausalttiiksi luokitellaan koira, joka reagoi selvästi, suunnilleen samalla tavalla jokaiseen laukaukseen rauhoittumatta tai hermostumatta enempää ja jonka sisäinen jännite ei nouse sellaiseen asteeseen, että selviä hermostuneisuuden oireita näkyisi. Laukausaraksi nimitetään koira, joka laukauksen jälkeen reagoi selvän hermostuneesti ja jolla on vaikeuksia mielentasapainonsa palauttamisessa ja joka ammunnan toistuessa osoittaa yhtä suurta tai suurempaa hermostuneisuutta.

+++ Laukausvarma

Koira, joka käyttäytyy täysin välinpitämättömästi laukauksiin tai joka on niistä kiinnostunut vain luonnollisella tavalla.

++ Laukauskokematon

Koira, joka reagoi ensimmäisiin laukauksiin, mutta kuultuaan useamman laukauksen levottomuus pienenee.

+ Paukkuärtyisä

Koira, jolle ampuminen aiheuttaa selviä aggressiivisia reaktioita äänen suuntaan.

- Laukausaltis

Koira, joka osoittaa melko selvästi epänormaalia, mutta ei hermostunutta käyttäytymistä. Reagoi suunnilleen samalla tavalla jokaiseen laukaukseen.

- - - Laukausarka

Koira, joka jokaisen laukauksen jälkeen reagoi hermostuneesti osoittaen yhtä suurta tai suurempaa hermostuneisuutta. Koiralla on vaikeuksia mielentasapainonsa palauttamisessa.

Lähde: Kennelliitto

Lyhytkarvaisten pyreneittenpaimenkoirien MH-kuvaukset 2011–2020

Lyhytkarvaisia pyreneittenpaimenkoiria on MH-luonnekuvattu vuosina 2011 – 2020 yhteensä 12 koiraa. Koirista 11 suoritti kuvauksen. Yhden kuvaus keskeytettiin.

Näistä huomioitavaa oli viiden koiran vahva reagointi ampumisiin. Alla oleva taulukko on laadittu 2012 - 2017 ajanjaksolta.

Lähde: Koiranet

Taulukko 6

Lyhytkarvainen pyreneittenpaimenkoira MH-luonnekuvaustulokset 2012 - 2017.

	1	2	3	4	5	KA
1a. KONTAKTI Tervehtiminen	Torjuu kontaktia, murisee tai yrittää purra	Välttää kontaktia, väistää	Hyväksyy kontaktin vastaamatta siihen, ei väistä	Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen	11 Mielistelevä kontaktinotossa, hyppi, vinkuu,	4,0
1b. KONTAKTI Yhteistyö	Ei lähden vieraan ihmisen mukaan / Ei kokeilla	Lähtee mukaan haluttomasti	Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta	4 Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta	7 Lähtee mukaan hyvin innokkaasti, erittäin kiinnostunut	3,6
1c. KONTAKTI Käsittely	Torjuu murisemalla ja/tai yrittää purra	Väistää tai hakee tukea ohjaajasta	3 Hyväksyy käsittelyn	6 Hyväksyy ja ottaa kontaktia	2 Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla	2,9
2a. LEIKKI 1 Leikkialu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	4 Leikkii - aktiivisuus lisääntyy / vähenee	5 Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	2 Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen	2,8
2b. LEIKKI 1 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen	2 Ei tartu, nuuskii esinettä	6 Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla	3 Tarttuu heti koko suulla	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista	2,1
2c. LEIKKI 1 Puruote ja taisteluhalu	Ei tartu esineeseen	6 Tarttuu viiveellä - irrottaa/pitää, ei vedä vastaan	2 Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudestaan / korjailee otetta	2 Tarttuu heti koko suulla, vetää vastaan kunnes TO irrottaa	1 Tarttuu heti koko suulla, vetää tempoo, ravistaa - kunnes TO irrottaa	1,8
3a1. TAKAA-AJO	Ei aloita	4 Aloittaa, mutta keskeyttää	3 Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista	3 Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuisesti, pysähtyy saaliille	1 Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille	2,2
3a2. TAKAA-AJO	Ei aloita	6 Aloittaa, mutta keskeyttää	1 Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista	2 Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuisesti, pysähtyy saaliille	2 Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille	2,0
3b1. TARTTUMINEN	Ei kiinnostu saaliista / Ei juokse perään	9 Ei tartu, nuuskii saalista	1 Tarttuu saaliiseen epäroiden tai viiveellä	1 Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia	1,3
3b2. TARTTUMINEN	Ei kiinnostu saaliista / Ei juokse perään	8 Ei tartu, nuuskii saalista	2 Tarttuu saaliiseen epäroiden tai viiveellä	1 Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia	1,4
4. AKTIVITEETTITASO	Tarkkailematon, kiinnostumaton, passiivinen	Tarkkailevainen, rauhallinen, voi istua, seistä tai maata	Tarkkailevainen ja enimmäkseen rauhallinen, yksittäisiä toimintoja	2 Tarkkailevainen, toiminnot tai rauhattomuus lisääntyy vähitellen	9 Toiminnot vaihtelevat nopeasti osion aikana / Rauhaton koko ajan	1 3,9
5a. ETÄLEIKKI Kiinnostus	Ei kiinnostu avustajasta	1 Tarkkailee avustajaa, välillä taukoja	5 Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja	5 Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtöyrityksiä	Erittäin kiinnostunut avustajasta, toistuvia lähtöyrityksiä	2,4
5b. ETÄLEIKKI Uhka/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	10 Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensimmäisessä osassa	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensimmä. ja toisessa osassa	1 Osoittaa useampia uhkaus- eleitä osion ensimmä. osassa	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensimmäisessä ja toisessa osassa.	1,2
5c. ETÄLEIKKI Utelaisuus	Ei saavu avustajan luo	9 Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo	Saapuu pillossa olevan puhuvan avustajan luo	1 Saapuu avustajan luo epäroiden tai viiveellä	1 Saapuu avustajan luo suoraan ilman apua	1,5
5d. ETÄLEIKKI Leikkialu	Ei osoita kiinnostusta	11 Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - voi tarttua varovasti, mutta ei vedä	Tarttuu, vetää vastaan, voi irrottaa ja tarttua uudelleen	Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota	1,0
5e. ETÄLEIKKI Yhteistyö	Ei osoita kiinnostusta	11 Kiinnostuu, mutta keskeyttää	On kiinnostunut leikkivästä avustajasta	Kiinnostunut leikkivästä sekä passiivisesta avustajasta	Houkuttelee myös passiivista avustajaa leikkimään	1,0
6a. YLLÄTYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	1 Väistää kääntämättä pois katsetaan haalarista	8 Pakenee enintään 5 metriä	1 Pakenee enemmän kuin 5 metriä	1 3,2
6b. YLLÄTYS Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	8 Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	3 Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja hyökkäyksiä, voi purra	1,3
6c. YLLÄTYS Utelaisuus	Menee haalarin luo, kun se on laskettu maahan/ Ei mene ajoissa	3 Menee haalarin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	3 Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä	3 Menee haalarin luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	1 Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua	1 2,5
6d. YLLÄTYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä	7 Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	1 Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	3 Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla	1,6
6e. YLLÄTYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta haalariin	3 Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla	6 Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria väh. kahdella ohituskerralla	2 Puree haalaria tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla	1,9

7a. ÄÄNIHERKKYYS	Ei pysähdy tai pysähtynyt nopeasti	1	Kyykistyy ja pysähtyy	9	Väistää kääntämättä pois katsettaan	1	Pakenee enintään 5 metriä	1	Pakenee enemmän kuin 5 metriä	2,9	
7b. ÄÄNIHERKKYYS	Uteliaisuus	Ei mene katsomaan	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja haukuttelee koiraa	5	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja seisoo sen vieressä	1	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	5	Menee räminälaitteen luo ilman apua	3,5	
7c. ÄÄNIHERKKYYS	Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita tai väistämistä	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	2	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohitus-kerran jälkeen	1	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	1	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla	1,5	
7d. ÄÄNIHERKKYYS	Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan	9	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla	1	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta väh. kahdella ohituskerralla	1	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa väh. Kahdella ohituskerralla	1,3	
8a. AAVEET	Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	2	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	6	Osoittaa useita uhkauseleitä	3	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa uhkauseleitä ja useampia hyökkäyksiä	2,1	
8b. AAVEET	Tarkkaavaisuus	Yksittäisiä vilkaisuja, ja sen jälkeen ei kiinnostusta / Ei kiinnostu lainkaan	Katselee aaveita silloin tällöin	2	Tarkkailee aaveita, pitkiä taukoja, kumpaakin puolet ajasta tai koko ajan toista	5	Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja	4	Tarkkailee molempia aaveita koko osion ajan	3,2	
8c. AAVEET	Pelko	On ohjaajan edessä tai sivulla	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, pientä välimatkanottoa	1	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	4	On enimmäkseen ohjaajan takana, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	2	Peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai lähtee paikalta / Pakenee	4	
8d. AAVEET	Uteliaisuus	Menee katsomaan, kun ohjaaja on ottanut avustajalta hupun pois / Ei mene ajoissa	6	Menee katsomaan, kun ohjaaja puhuu avustajan kanssa ja haukuttelee koiraa	4	Menee katsomaan, kun ohjaaja seisoo avustajan vieressä	1	Menee katsomaan, kun ohjaaja on edennyt puoleenväliin	Menee katsomaan ilman apua	1,5	
8e. AAVEET	Kontaktinotto aaveeseen	Torjuu kontaktia/ Ei mene ajoissa	3	Hyväksyy avustajan tarjoaman kontaktin, mutta ei vastaa siihen	1	Vastaa avustajan tarjoamaan kontaktiin	1	Ottaa itse kontaktia avustajaan	6	Innostunutta kontaktinottoa avustajaan, esim. hyppii tai vinkuu	2,9
9a. LEIKKI 2	Leikkihalu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	4	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	5	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy / vähenee	1	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	2	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen	2,0
9b. LEIKKI 2	Tarttuminen	Ei tartu esineeseen	4	Ei tartu, nuuskii esinettä	4	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampaila	1	Tarttuu heti koko suulla	1	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista	2,2
10. AMPUMINEN		Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitämätön	1	Häiritsevyyttä lisääntyy leikin/passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön	1	Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms, mutta palaa leikkiin/ passiivisuuteen	1	Keskeyttää leikin/ passiiv., lukkiutuu yleisöä, laukauksia tms kohden, ei palaa leikkiin/ passiivisuuteen	3	Häiriintynyt, pelokas / Yrittää paeta / Ohjaaja luopuu ampumisesta	5
										3,9	

Olisi erittäin tärkeää, että saisimme lisää virallisia tuloksia niin luonnetestin kuin MH- luonnekuvauksenkin osalta. Testi- ja kuvaustulokset eivät välttämättä kerro koiran normaalista kotikäyttäytymisestä. Niistä saa kuitenkin osviittaa, kuinka koira kykenee toimimaan paineen alaisena ja millaisia ominaisuuksia se mahdollisesti periyttää eteenpäin. Samoin ääniarkuudesta saadaan ainakin sen hetkinen tulos. Jalostukseen käytetään paljon koiria, joilla ei ole niiden luonteesta mitään virallisia ja siten vertailukelpoisia tuloksia. Jalostuksessa tulee huomioida paremmin koirien luonteet, ääni- tai mikä tahansa muu arkuus, sillä ne periytyvät voimakkaasti. Arkojen koirien poistaminen jalostuksesta on välttämätöntä.

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Alkuperäinen tarkoitus tänä päivänä

Rodun emämaassa Ranskassa pyreneittenpaimenkoiraa käytetään jonkin verran sen alkuperäisessä työssä / tehtävissä. Lähinnä rotua pitkään kasvattaneet lammasfarmarit käyttävät tiloillaan koiria edelleen paimenina.

Ranskassakin paimentaminen tulee näyttelemään yhä pienenevää osaa johtuen maatalouden rakennemuutoksesta. Pyreneittenpaimenkoirien paimennustaipumuksia testataan kuitenkin jatkuvasti rodun kotimaassa. Työ- ja harrastuskoiria kilpailee säännöllisesti paimennuskokeissa. Pääsääntöisesti pyreneittenpaimenkoirilla on vielä halu ja kyky paimentaa tallella.

Suomessa rodun tulevaisuuteen kuuluu paimennus lähinnä harrastuksena, tavoitteena alkuperäisten työominaisuuksien vaaliminen. Paimennus- ja paimennustaipumuskokeiden myötä myös meillä on nykyään mahdollista kilpailla paimennuksessa.

Pyreneittenpaimenkoira on sopeutuvainen rotu. Se tottuu lähes kaikkeen, mihin se on pennusta asti totutettu.

Rotu on aktiivinen ja utelias sekä nopea oppimaan. Se haluaa osallistua perheen tekemisiin. Sille on ominaista vahva halu pitää lauma yhdessä. Rodun hengissä selviytymisen edellytys vuoristossa on vuosisatoja ollut luonteen epäluuloisuus. Nykypäivänä koiralta kuitenkin odotetaan sosiaalisuutta, ja koirat ovat aiempaa sosiaalisempia.

Pyreneittenpaimenkoira on alkuperältään työkoira ja sen vuoksi tavattoman tarmokas ja ketterä. Toisin kuin jotkut työlinjaiset paimenkoirarodut pyreneittenpaimenkoira pärjää kevyemmälläkin työllä ja harrastamisella.

Ranskassa pyreneittenpaimenkoirat kilpailivat aikoinaan pääasiassa paimennuksessa ja jäljellä (pistage). Pyreneittenpaimenkoira on FCI:n työkoiralistalla paimennustaustansa vuoksi. Koiria kilpailee edelleen myös Ranskan pistage'ssa, joka vastaa lähinnä kansainvälistä FH-jälkeä. Ranskassa ei ole meidän kansallisia palveluskoiralojeja.

Rotu on Suomeen tulonsa jälkeen löytänyt tiensä monipuoliseksi harrastuskoiraksi. Se soveltuu erinomaisesti niin agilityyn, tokoon kuin rallytokoinkin. Näiden lajien parista löytyykin paljon harrastajia. Myös paimennus ja palveluskoiralajit sekä pelastuskoiratoiminta ovat melko suosittuja rodun parissa. Maailmalla rotu on tullut erittäin tunnetuksi agilityn myötä. Pyreneittenpaimenkoira kuuluu FCI:n käyttökoiralistalle, joten rodulla on Suomessa palveluskoira-oikeudet.

Pyreneittenpaimenkoirat kokeissa 2011–2020

Tuloksia seuraavissa lajeissa: Agility, koiratanssi, käyttäytymiskoe, paimennustaipumuskoe, palveluskoirakoe, pelastuskoirakoe, rallytoko, toko, metsästyskoirien jäljestämiskoe, vesipelastuskoe, paimennuksen esikoe ja paimennuskoe.

Taulukko 7 lajikohtaiset osallistumismäärät vuosittain, jokainen koira vain kertaalleen

Laji	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Agility	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	2 koiraa	32 koiraa	48 koiraa	54 koiraa	51 koiraa	38 koiraa
Koiratanssi	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	1 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa
Koiratanssi vapaaohjelma	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	2 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa
Käyttäytymiskoe	1 koiraa	0 koiraa	1 koiraa	1 koiraa	1 koiraa	3 koiraa	3 koiraa	1 koiraa	1 koiraa	0 koiraa
Luonnetesti	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	3 koiraa	0 koiraa	1 koiraa	3 koiraa	1 koiraa	1 koiraa	0 koiraa
Metsästyskoirien jäljestämiskoe	1 koiraa	3 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	1 koiraa	2 koiraa	0 koiraa
MH-luonnekuvaus	0 koiraa	5 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	3 koiraa	1 koiraa	3 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa
Paimennuksen esikoe	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	2 koiraa
Paimennuskoe	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	1 koiraa
Paimennustaipumus koe	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	3 koiraa	2 koiraa	8 koiraa	2 koiraa	4 koiraa	0 koiraa	0 koiraa
Palveluskoirakoe (PAHA ja PÄJÄ yht)	0 koiraa	0 koiraa	1 koiraa	1 koiraa	1 koiraa	1 koiraa	1 koiraa	5 koiraa	3 koiraa	0 koiraa
Pelastuskoirakoe (kaikki osiot yht.)	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	2 koiraa	3 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	1 koiraa
Rally-toko	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	4 koiraa	5 koiraa	12 koiraa	17 koiraa	10 koiraa	18 koiraa	10 koiraa
Tottelevaisuuskoe	13 koiraa	20 koiraa	18 koiraa	12 koiraa	15 koiraa	8 koiraa	12 koiraa	4 koiraa	6 koiraa	3 koiraa
Vesipelastuskoe	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	1 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	0 koiraa	2 koiraa	0 koiraa

Lähde KoiraNet

Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Vuosien 2014 - 2017 aikana kerättyihin vuosikirjoihin saatiin mukaan 104 arvostelua, joista 45 oli annettu maininta luonteesta (43,3 %). Arvosteluista on poimittu seuraavat luonnetta kuvaavat lausunnot:

2014

typical temperament; too shy, becomes aggressive; excellent temperament; miellyttävä luonne; hyvinvievättävä; good temperament; good temperament; very open character; typical temperament; miellyttävä luonteinen; ystävällinen luonne, erinomainen luonne; hieman epävarmasti käyttäytyvä narttu

2015

epävarma, mutta hyvin käsiteltävissä; esiintyy iloisesti; oikea temperamentti; excellent temperament; very good temperament; good temperament; lovely temperament; correct temperament; nice temperament; pelleilevä, teeskentelee ujoa, osaa sitten käyttäytyä hyvin; oikea asenne; need correct temperament

2016

lovely temperament; riittävän itsevarma; tarvitsee lisää itseluottamusta, mutta on tutkittavissa; good temperament; ujo uros, yliaktiivinen luonne; iloinen uros; friend behavior; erinomainen käytös; erinomainen käytös; avoin, ystävällinen käytös; ei suostu käsiteltäväksi, peräytyy, eikä siten voida palkita

2017

erinomainen käytös; vauhdikas, avoimesti käyttäytyvä; hyvä luonne; tyypillinen luonne; tarvitsee harjoitusta ja itseluottamusta; miellyttävä käytös; miellyttävä käytös; very happy dog; trevligt temperament; excellent temperament

Vuosina 2014 – 2018 on jalostustarkastettu 10 rodun yksilöä. Tarkastuksissa luonteesta maininnan a) eloisa, mukautuvainen sai yhdeksän koiraa; b) hieman pidättyväinen yksi koira; c) ei salli kaikilta osin koskettelua 0 koiraa; d) flegmaattinen 0 koiraa ; e) arka 0 koiraa ja f) aggressiivinen 0 koiraa.

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Luonnekyselyyn on vuosina 2012 - 2019 vastannut kaikkiaan 20 lyhytkarvaisen pyreneittenpaimenkoiran omistajaa.

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Varsinaista eroahdistusongelmaa ei kyselyvastauksista ilmennyt, vaan suuri osa jäi rauhallisesti kotiin. Pari koiraa tuhosi tavaroita yksin ollessaan. Suurin osa koirista oli kotiloissa rauhallisia. Jonkun liikkuessakin koirakin aktivoitui. Osa koirista seurasi omistajaansa sisällä joka paikkaan.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Narttujen juoksuväli on pääsääntöisesti 7 – 11 kuukautta. Jonkin verran 6 kk tai yli 11 kuukautta juoksuvälin omaavia koiria löytyy myös.

Astumisongelmista on hyvin vähän dokumentoitua tietoa. Kasvattajien kokemukseen perustuva tieto kertoo, että astutukset eivät ihan aina onnistu. Uros ei astu kunnolla yrityksistä huolimatta. Monet urokset ovat erittäin tarkkoja oikeasta ajankohdasta ja häiriöttömästä ympäristöstä, tai ne sähläävät liikaa kokemattomuuttaan. Narttuja jää myös tyhjäksi, jopa useista eri juoksuista, joista on astutettu.

Lyhytkarvaisilla pyreneittenpaimenkoiranartuilla on hyvät emäominaisuudet. Synnytykset sujuvat pääsääntöisesti ongelmitta. Erittäin harvoin joudutaan turvautumaan keisarinleikkaukseen. Nartut myös imettävät ja hoitavat pentujaan hyvin.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Suhtautuminen ihmisiin

Suurin osa koirista oli ystävällisiä ja avoimia vieraita ihmisiä kohtaan, niin kotona kuin kodin ulkopuolellakin, eli koira tekee itse tuttavuutta. Yhtä lailla usea koira oli ystävällinen, mutta hieman pidättyväinen kotona ja kodin ulkopuolella, eli se tutustuu varoen. Seuraavaksi suurin ryhmä oli varautuneet vieraita kohtaan kotona ja kodin ulkopuolella, eli ne eivät tee tuttavuutta tai tutustuvat varoen. Sen sijaan kotiin tulevia vieraita kohtaan oltiin innokkaita ja riehakkaita, kun taas kodin ulkopuolella ihmisiin suhtauduttiin välinpitämättömästi. Jos kotiin tuleva vieras oli lapsi, osa koirista reagoi. Muutama vastasi kyllä kysyttäessä, onko koira purrut ihmistä .

Suhtautuminen koiriin

Pääsääntöisesti koirat suhtautuivat avoimesti tai välinpitämättömästi vieraisiin koiriin. Vastauksissa osa koirista reagoi lähinnä epävarmuuttaan vieraaseen koiraan rähähtämällä tai haukkumalla.

Pelot ja ääniherkkyys

Luonne- ja käyttäytymiskyselyn perusteella eri koirat reagoivat eri ääniin seuraavasti:

Ampuminen: yksi menee paniikkiin tai pakenee. Kaksi pelästyy, rauhoittuu kun ääni loppuu. Neljä reagoi, hermostuu vain vähän. 11 huomioi, mutta ei välitä. (kahdesta ei vastausta)

Ukkonen: yksi menee paniikkiin tai pakenee. Kolme pelästyy, rauhoittuu äänen loppuessa. Neljä reagoi, hermostuu vain vähän. 12 huomioi, mutta ei välitä. yksi ei reagoi.

Ilotulitus: Kaksi menee paniikkiin tai pakenee. Yksi pelästyy, rauhoittuu äänen loppuessa. Kaksi reagoi, hermostuu vain vähän. 14 huomioi, mutta ei välitä. (yhdestä ei vastausta)

Muita ääniä, joihin koirat ovat reagoineet ovat olleet: myrsky merellä, agilitysssä keinun ääni - yrittää paeta tilanteesta, moottorisaha, pentuna eri eläinten äänet, tv:stä kuuluvat koirien äänet, hiljaa lentävän linnun siipien suhina, naapurista kuuluvat kolahdukset, huomioi kaiken, mutta ei pelkää mitään, pelkää junaa, kovat ja terävät äänet, mattojen puistelu. Ääniin reagointi on osalla ollut jo nuoresta iästä lähtien, osalla alkanut myöhemmin (1,5 - 5-vuotiaana).

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Ikään liittyviä käytöshäiriöitä ei ole raportoitu rodussa.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Pääsääntöisesti rotu on terve ja tervarakenteinen ja pystyy viettämään normaalia koiran elämää ilman kipuja. Nivelrikko tai jumiutuneet lihakset saattavat aiheuttaa kipua ja niiden myötä ärtynisyyttä tai vastaavaa käytöstä. Myös epilepsia voi aiheuttaa koirissa omituista käytöstä; levottomuutta, omistajan läheisyyteen hakeutumista, poissaolevaa tai tuijottavaa katsetta, raajojen nykimistä tai jopa aggressiivisuutta. Luonne- ja käyttäytymiskyselyn perusteella yksi ilmoitti koiran sairauden / oireiden / lääkityksen vaikuttaneen koiran käytökseen. Yhdellä koiralla äänipelot ja aggressiivisuus vähentyivät kilpirauhasen vajaatoiminnan diagnosoinnin ja lääkityksen aloittamisen jälkeen.

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

Luonne- ja käyttäytymiskyselyn perusteella seitsemän piti rotua haastavana. Syinä tähän olivat rodun energisyys, terävyys, herkkyys, häiriö- ja reaktioherkkyys, pehmeys, varautuneisuus ja myös puutteet toimintakyvyssä. Rodun uskottiin sopivan tiettytyypisille henkilöille erinomaisesti, mutta ei missään nimessä kelle tahansa. Rotu vaatii ennakkoon tutustumista, sosiaalistamista ja käsittelytaitoja. Yhdeksän vastaaja piti rotua melko helppona. Kolmen vastaajan mielestä rotu on helppo, yhden mielestä vaativa.

Terveyskyselyjen, luonne- ja käyttäytymiskyselyn, luonnetestien sekä Ruotsin MH-luonnekuvausten perusteella rotu reagoi melko paljon ääniin.

Ongelmien syyt

Terävyys, häiriöherkkyys, pehmeys, aktiivisuus, dominanssi tai varautuneisuus saattavat tuoda haasteita. Osalla koirista on myös puutteita rohkeudessa, hermoissa ja toimintakyvyssä. Rodun vilkkaus ja energisyys saattavat helposti korostaa kaikkia muita luonneominaisuuksia.

Ongelmien vähentäminen: Tiedon hankkiminen luonteen eri osa-alueista ja sen huomioiminen jalostusvalinnoissa sekä sopivien kotien valinta pennuille.

4.3 Terveys ja lisääntyminen

Kaiken kaikkiaan lyhytkarvainen pyreneittenpaimenkoira on terve rotu.

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Rodulla ei ole PEVISAA, mutta virallisia terveystutkimuksia tehdään kattavasti lonkkien, kyynärien, polvien, selkien ja silmien osalta. Myös olkia tutkitaan jonkin verran.

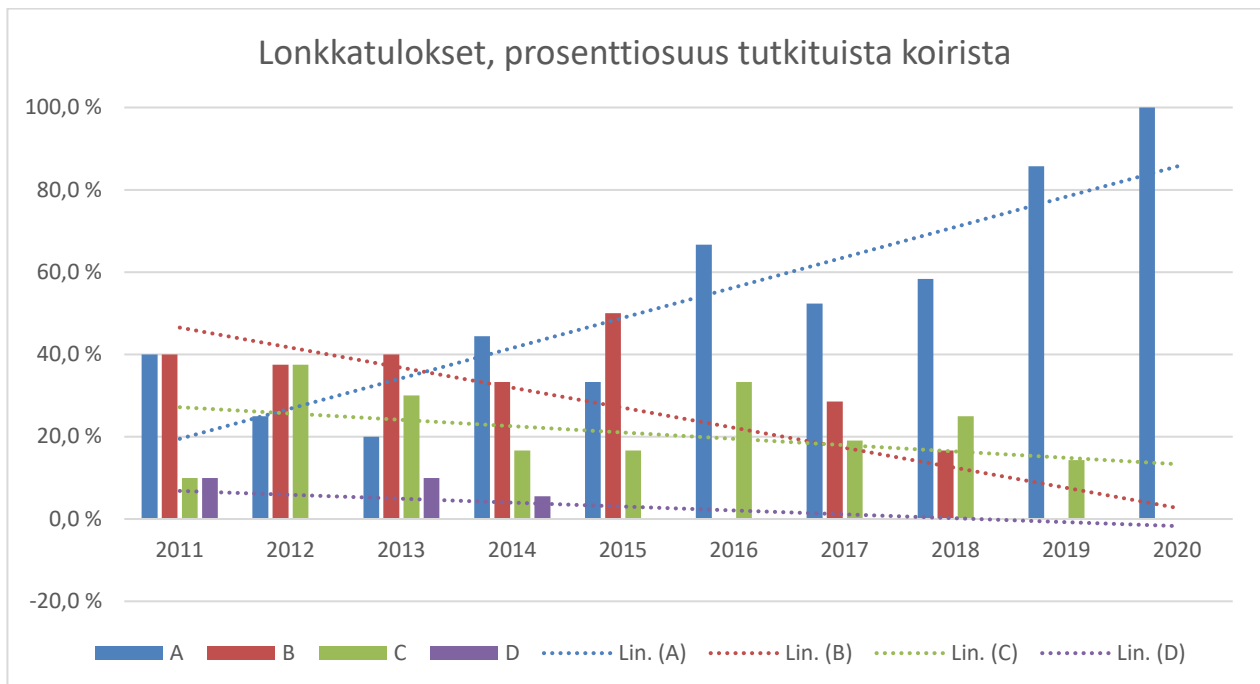
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Vuosina 2011 – 2020 on virallisesti tutkittu KoiraNetin mukaan lyhytkarvaisia pyreneittenpaimenkoiria seuraavin tuloksin.

Lonkkatulokset 2011 – 2020

Lähde KoiraNet rekisteröintivuoden mukaan

Vuosi	Rekisteröityjä	A	B	C	D	E	Yhteensä
2011	10	4	4	1	1	0	10
2012	9	2	3	3	0	0	8
2013	11	2	4	3	1	0	10
2014	21	8	6	3	1	0	18
2015	14	4	6	2	0	0	12
2016	7	4	0	2	0	0	6
2017	22	11	6	4	0	0	21
2018	12	7	2	3	0	0	12
2019	11	6	0	1	0	0	7
2020	30	4	0	0	0	0	4
Yhteensä	147	52	31	22	3	0	108

Lyhytkarvaisten pyreneittenpaimenkoirien lonkkatuloksien havaitaan parantuneen seurantajakson aikana. A-lonkkaisten trendi on nouseva ja B-, C ja D-lonkkaisten puolestaan laskeva. Seurantajakson aikana ei ole löytynyt yhtään E-lonkkaista. Keskimäärin vuosittain 91,5% rekisteröidyistä koirista tutkitaan. Vuosia 2019 - 2020 ei ole laskettu mukaan keskiarvoon, koska kyseisinä vuosina rekisteröidyt pennut eivät ole vielä tutkimuskäisiä.

Lonkkaniveldysplasia

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä makroskooppisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutuminen on täydellistä ja lonkkaniveletkin stabiloituvat. Yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Näistä osa on ns. suurivaikuttajia geenejä (engl. major gene). Periytymisaste vaihtelee eri tutkimuksissa välillä 0.1–0.6. Ympäristöllä on vaikutusta kasvuhäiriön ilmiäsuun. Useissa tutkimuksissa on todettu runsaan ravinnonsaannin olevan yhteydessä lonkkavikaan. Ruokinta ei aiheuta dysplasiaa, mutta se tuo vian esiin geneettisesti alttiilla koirilla. Tämä pätee myös toisin päin, optimaalisella ruokinnalla lonkkanivelen kasvuhäiriö ei tule näkyviin tai on lievempää. Myös liian raju liikunta kasvuaikana voi pahentaa muutoksia.

Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppele”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksateleva ääni kävellessä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehdukskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteen ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina.

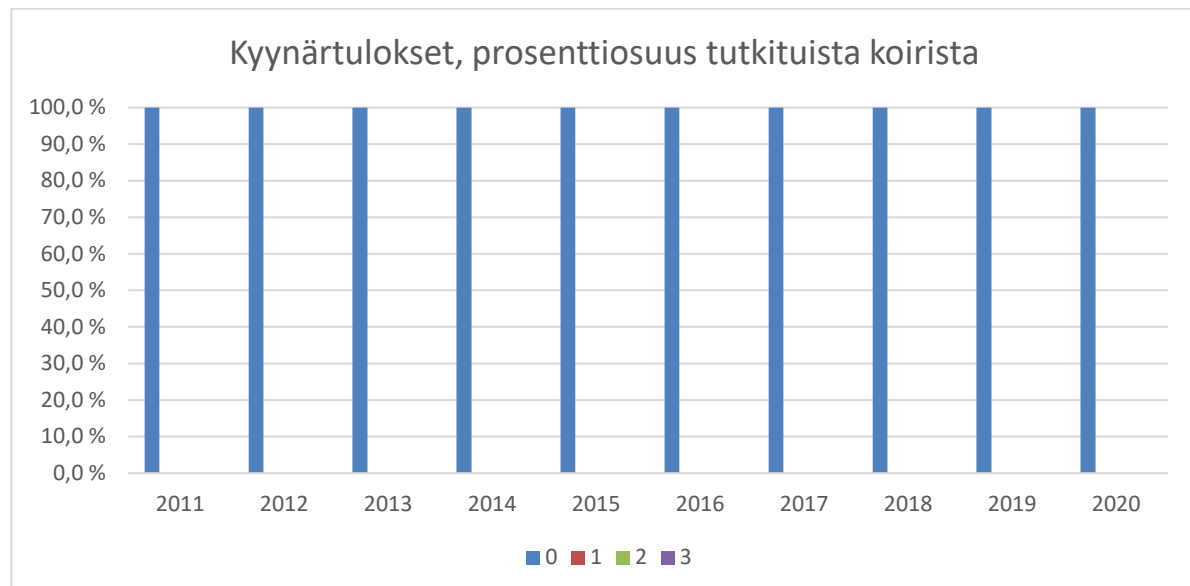
Lähde: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/lonkkanivelen-kasvuhairio>

Lähes kaikilta jalostukseen käytettäviltä lyhytkarvaisilta pyreneittenpaimenkoirilta löytyy lonkkatulokset. Viimeisen 10 vuoden aikana Suomessa on lonkkakuvattu 108 lyhytkarvaista pyreneittenpaimenkoiraa. Niistä 77 % oli A- tai B-lonkkaisia, 20 % oli C-lonkkaisia ja 3 % sitä huonompia. Pienenä, kevyenä paimenkoirana lyhytkarvainen pyreneittenpaimenkoira elää usein hyvän kivuttoman elämän myös C-lonkkaisenakin. Usein C-lonkkadiagnoosi johtuu vain matalasta lonkkamaljasta.

Kyynärniveltulokset 2011 – 2020

Lähde KoiraNet rekisteröintivuoden mukaan

Vuosi	Rekisteröityjä	0	1	2	3	Yhteensä
2011	10	10	0	0	0	10
2012	9	8	0	0	0	8
2013	11	9	0	0	0	9
2014	21	18	0	0	0	18
2015	14	12	0	0	0	12
2016	7	6	0	0	0	6
2017	22	21	0	0	0	21
2018	12	12	0	0	0	12
2019	11	6	0	0	0	6
2020	30	4	0	0	0	4
Yhteensä	147	106	0	0	0	106

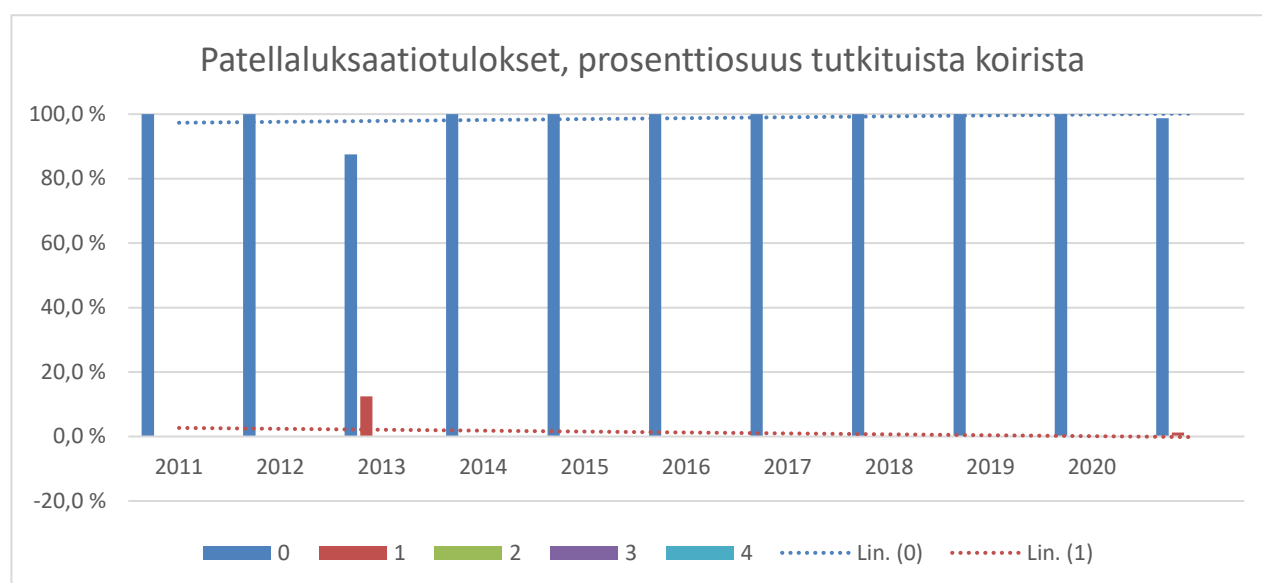

Vuosittain keskimäärin 90,4% rekisteröidyistä koirista tutkitaan. Seurantajakson aikana kaikki tutkitut koirat olivat kyynäristään terveitä. Vuosia 2019 - 2020 ei ole laskettu mukaan keskiarvoon, koska kyseisinä vuosina rekisteröidyt pennut eivät ole vielä tutkimuskäisiä.

Patellaluksaatiotilastot 2011 – 2020

Lähde KoiraNet rekisteröintivuoden mukaan

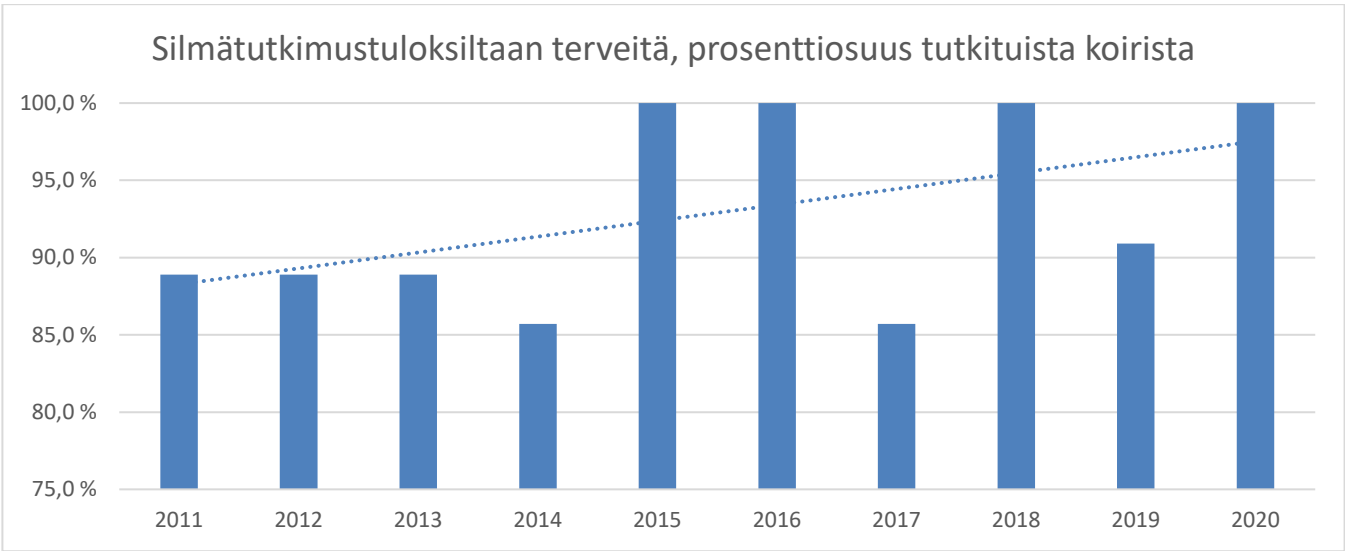
Vuosi	Rekisteröityjä	0	1	2	3	4	operoitu	Yhteensä
2011	10	8	0	0	0	0	0	8
2012	9	7	0	0	0	0	0	7
2013	11	7	1	0	0	0	0	8
2014	21	14	0	0	0	0	0	14
2015	14	8	0	0	0	0	0	8
2016	7	6	0	0	0	0	0	6
2017	22	13	0	0	0	0	0	13
2018	12	9	0	0	0	0	0	9
2019	11	3	0	0	0	0	0	3
2020	30	5	0	0	0	0	0	5
Yhteensä	147	80	1	0	0	0	0	81

Vuosittain keskimäärin 71,8% rekisteröidyistä koirista tutkitaan. Seurantajakson aikana tutkituista ei ole löydetty kuin yksi 0-tuloksesta poikkeava yksilö. Vuosia 2019 - 2020 ei ole laskettu mukaan keskiarvoon, koska kyseisinä vuosina rekisteröidyt pennut eivät ole vielä tutkimuskäisiä.

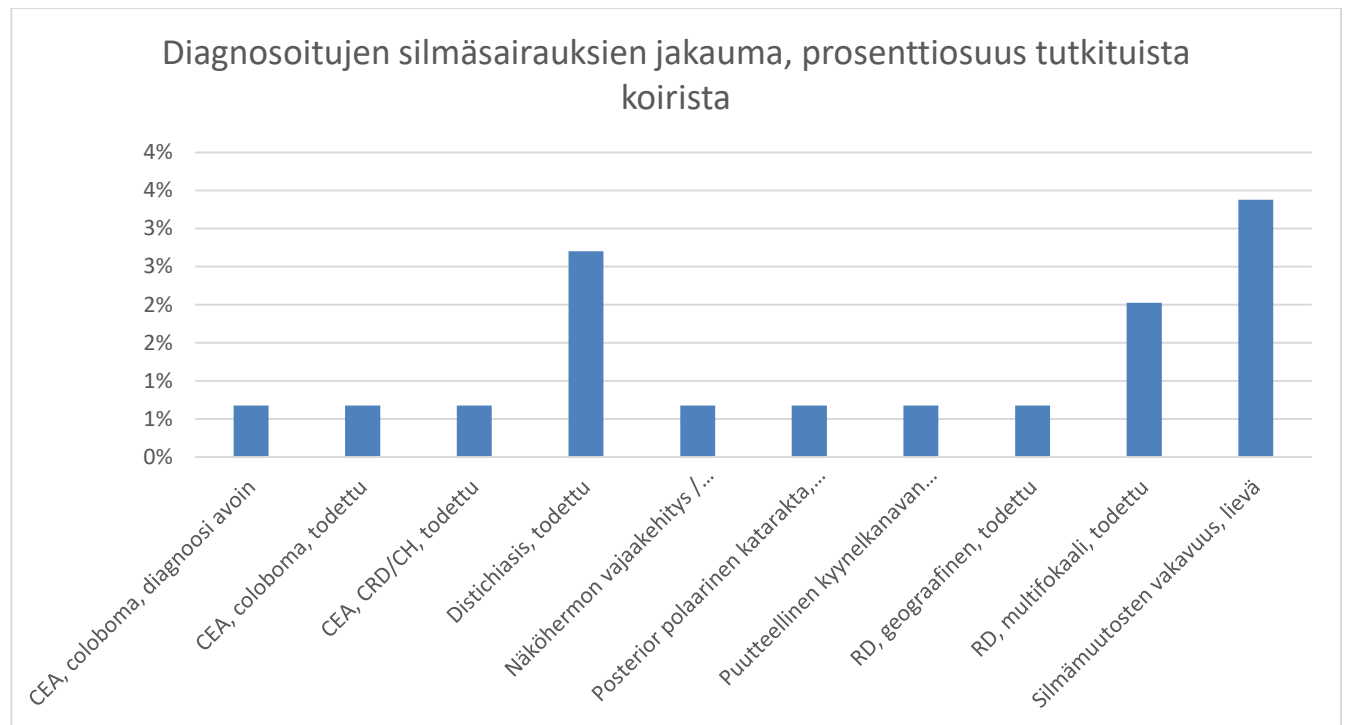
Silmätutkimustuloksia 2011 – 2020 Silmätuloksissa mukana myös pentuepeilaukset.
Lähde KoiraNet rekisteröintivuoden mukaan

Vuosi	Rekisteröityjä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2011	10	9	90 %	8	89 %
2012	9	9	100 %	8	89 %
2013	11	9	82 %	8	89 %
2014	21	21	100 %	18	86 %
2015	14	13	93 %	13	100 %
2016	7	7	100 %	7	100 %
2017	22	21	95 %	18	86 %
2018	12	11	92 %	11	100 %
2019	11	11	100 %	10	91 %
2020	30	28	93 %	28	100 %

Seurantajakson aikana keskimäärin 95% koirista on tutkittu. Silmien terveydentila on tilastollisesti parantunut.

Diagnoosi	Esiintymiä
CEA, coloboma, diagnoosi avoin	1
CEA, coloboma, todettu	1
CEA, CRD/CH, todettu	1
Distichiasis, todettu	4
Ei todettu perinnöllisiä silmä sairauksia	129
Näköhermon vajaakehitys / mikropapilla, diagnoosi avoin	1
Posterior polaarinen katarakta, todettu	1
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu	1
RD, geograafinen, todettu	1
RD, multifokaali, todettu	3
Silmämuutosten vakavuus, lievä	5

Seurantajakson aikana 19:ltä (12,9%) koiralta 147:stä tutkitusta diagnosoitiin jokin silmäsairaus.

Ylimääräiset ripset (Distichiasis ja ektooppinen cilial)

Ylimääräisten ripsien (distichiasis ja ektooppinen cilial) karvatuppi sijaitsee luomirauhasessa tai sen vieressä. Distichiasiksessa, joka on näistä lievempi, karva kasvaa ulos luomen vapaasta reunasta. Oireet riippuvat karvan paksuudesta ja kasvusuunnasta. Ohuet, ulospäin suuntautuvat karvat aiheuttavat tuskin lainkaan oireita, paksummat ja silmän pintaan osuvat karvat sitä vastoin voivat aiheuttaa eriasteisia ärsytysoireita: lievää vuotamista ja räpyttelyä tai voimakkaampia kipuoireita ja jopa sarveiskalvovaurioita. Ripsiä voi irrota ja kasvaa takaisin karvan vaihtumisen yhteydessä.

Ektooppinen cilial kasvaa luomen sisäpinnan sidekalvon läpi ja aiheuttaa lähes aina voimakkaat kipuoireet (siristys, hankaaminen ja vetistys) ja sarveiskalvovaurioita.

Hoitona on tarvittaessa ripsien nyppiminen (ripset kasvavat takaisin) tai karvatuppien tuhoaminen joko polttamalla tai jäädyttämällä (distichiasis) tai ripsen ja karvatupen poistaminen kirurgisesti (ektooppinen cilial). Ylimääräisten ripsien merkitys koiralle on usein melko vähäinen, jolloin koiria voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen, mutta mieluiten terveen kumppanin kanssa. Vakavia tapauksia (ektooppinen cilial ja selkeitä oireita aiheuttavat distichiat) ei kuitenkaan pidä käyttää jalostukseen.

Verkkokalvon kehityshäiriö (RD)

Verkkokalvon kehityshäiriö (retinal dysplasia, RD) jaetaan kolmeen muotoon. Lievimmässä, multifokaalissa RD:ssä (mRD) muutokset ovat pieniä, yksittäisiä tai lukuisia poimuja verkkokalvolla. Muutokset pysyvät yleensä ennallaan ja niiden merkitys koiralle on hyvin vähäinen. mRD -koiria voi käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

Geograafisessa RD:ssä (gRD) muutos on laajempi ja yleensä melko keskellä silmänpohjaa, jolloin sillä voi olla vaikutusta näkökykyyn. Muutokseen liittyy myös paikallista verkkokalvon ohentumista ja joskus myös irtaamaa. Kennelliitto suosittelee, että gRD-koiria käytetään jalostukseen vain terveen parituskumppanin kanssa.

Vakavin muoto (ns. totaali RD, tRD) on onneksi harvinaisin. Siinä verkkokalvon kehitys on jäänyt merkittävästi kesken eikä se ole kiinnittynyt normaaliin paikkaansa. Silmä on sokea ja siinä on usein muitakin kehityshäiriöitä. tRD -koiria ei pidä käyttää jalostukseen.

Eri muodoilla (mRD, gRD ja tRD) ei toistaiseksi ole todistettu olevan geneettistä yhteyttä.

Lähde: <https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet>

Spondyloositalastot 2011 – 2020*Lähde Koiranet rekisteröintivuoden mukaan*

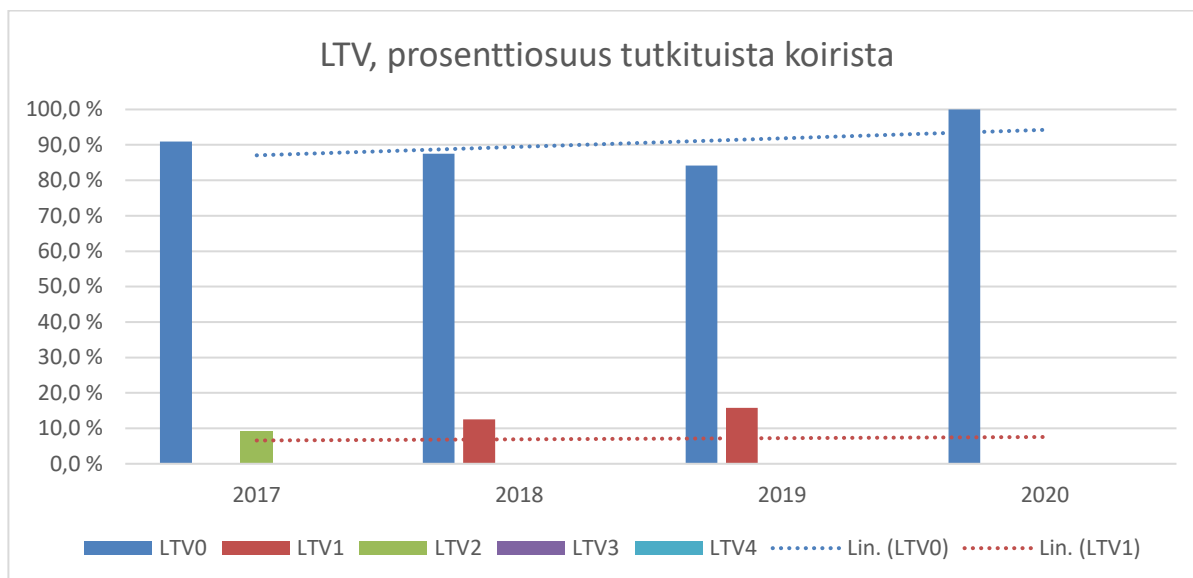
Vuosi	Rekisteröityjä	0	1	2	3	4	Yhteensä
2011	10	1	0	0	0	0	1
2012	9	7	0	0	0	0	7
2013	11	2	0	0	0	0	2
2014	21	6	0	0	0	0	6
2015	14	2	0	0	0	0	2
2016	7	3	0	0	0	0	3
2017	22	11	0	0	0	0	11
2018	12	2	0	0	0	0	2
2019	11	3	0	0	0	0	3
2020	30	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	147	37	0	0	0	0	37

Seurantajakson aikana ei tutkituista koirista löytynyt spondyloosia.

Välimuotoinen lanneristinikama (2017-2020)

Lähde Koiranet

Vuosi	Tutkittu	LTV0	LTV1	LTV2	LTV3	LTV4
2017	11	10	0	1	0	0
2018	8	7	1	0	0	0
2019	19	16	3	0	0	0
2020	7	7	0	0	0	0

Autoimmuunisairaudet

Autoimmuunisairaudet liittyvät yksilön puolustusmekanismeihin. Autoimmuunisairaus tuhoaa virheellisesti yksilön omia kudoksia. Siihen liittyy usein perinnöllinen alttius.

Autoimmuunisairauksia on lukuisia, lihavoidulla rodussa esiintyviä sairauksia. Koirien autoimmuunisairauksiin kuuluvat yleisimpinä allergiat, atopiat, **kilpirauhasen vajaatoiminta**, diabetes, Addisonin tauti, trombosytopenia, immuunivälitteinen hemolyytinen anemia, reuman kaltaiset sairaudet, **autoimmuuniaiivokalvon tulehdus** ja erilaiset suolistosairaudet.

Lähde: Koirangeenit.fi

Koirilla on samoja perinnöllisiä sairauksia kuin ihmisillä. Samat geenit vaikuttavat niiden puhkeamiseen. Tietoa rodussa esiintyvistä sairauksista on vaikea saada muista maista.

Kilpirauhasen vajaatoiminta

Kilpirauhasen vajaatoiminta (hypotyreoosi) johtuu liian alhaisesta kiertävien kilpirauhashormonien määrästä. Se on koirien yleisin sisäerityssairaus, jolla on geneettistä taustaa. Sairauden esiintyvyys on keskimäärin 0,2–0,4 % kaikista koirista. Joissakin roduissa esiintyminen on huomattavasti yleisempää. Sairauden taustalla on tavallisimmin immunologinen kilpirauhasen tulehdusreaktio, lymfocytaarinen tyreoidiitti. Kilpirauhasen vajaatoimintaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Lähde: ELL Nina Mahlanen (Kennelliiton sivut)

Kyseinen sairaus on diagnosoitu muutamalla lyhytkarvaisella pyreneittenpaimenkoiralla. Se on hoidettavissa loppuelämän kestäväällä lääkityksellä. Sairaus ei hoidettuna vaikuta koiran elämänlaatuun tai lyhennä elinikää. Kun sairaus diagnosoidaan, voi koiran siirtää poikkeuslupahakemuksella EJ (ei jalostukseen) rekisteriin. Näin lääkitty koira voi jatkaa osallistumista eri kilpailulajeissa ja näyttelyissä. Viisi lyhytkarvaista pyreneittenpaimenkoiraa on siirretty KoiraNetin mukaan EJ rekisteriin kilpirauhasen vajaatoiminnan vuoksi.

SRMA Autoimmuuni aivokalvontulehdus

SRMA on aivokalvotulehdus, jonka aiheuttaja ei ole tartunnallinen tekijä kuten virus tai bakteeri. Sairauden aiheuttaa eläimen oman puolustusjärjestelmän ylireagointi. Kyseessä on siten ns. immuunivälitteinen sairaus.

Sairaus on usein vaikea diagnositoida. SRMA ilmenee yleensä alle kaksi vuotiaalla koiralla äkillisenä niskan jäykkyytenä, ontumisena, pään alaspäin kääntymisenä sekä kuumeiluna. Koira on vaisu, ja sillä on voimakkaita kipuja. Oireet johtuvat aivokalvojen ja niiden verisuonten tulehdusreaktiosta. Hoitona on antibiootteja ja vahva kortisonilääkitys, jota puretaan hitaasti ja asteittain. Jotkut paranevat täysin, toiset joutuvat syömään kortisonia loppu elämän.

Lyhytkarvaisissa pyreneittenpaimenkoirissa on muutama diagnostisoitu SRMA-tapaus niin Suomessa kuin muualla Euroopassakin.

Kasvainsairaudet

Koirien syöpäsairaudet ovat lisääntyneet. Näihinkin voi olla perinnöllinen taipumus. Periytymistapaa ei kuitenkaan tiedetä. Syöpää voi esiintyä missä elimessä tahansa.

Lyhytkarvaisilla pyreneittenpaimenkoirilla on esiintynyt jonkin verran erilaisia syöpäsairauksia.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Vuosina 2011 – 2020 kuolleista koirista on kirjattu KoiraNettiin vain 19 koiran kuolinsyyt. Lyhytkarvaisilla pyreneittenpaimenkoirilla yleisin ilmoitettu kuolinsyy on kasvainsairaudet. Kasvainsairaudet ja/tai syöpä tilastollisesti merkittävimpana terveysongelmana 25% ilmoitetuista kuolinsyistä keski-ikä ollessa yhdeksän vuotta.

Pitkäkarvaisilla pyreneittenpaimenkoirilla ei kuolinsyytilastoissa ole laisinkaan kasvainsairauksia. Tosin KoiraNettiin kirjataan vain vähän kuolinsyitä.

Alle viisivuotiaiden kuolinsyitä on kirjattu muutamia; syinä imusolmukesyöpä, epilepsia, patellaluksaatio ja lonkkavika.

Kaikkien KoiraNettiin tilastoitujen koirien keskimääräinen elinikä on yhdeksän vuotta kahdeksan kuukautta. Vanhuuteen kuolleiden keskimääräinen elinikä on 14 vuotta 3 kuukautta.

Lähde:KoiraNet 5.12.2021

Alla olevassa taulukossa ovat kaikki koiranetistä löytyvät kuolinsyyt

Lähde:KoiraNet 30.8.2022

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hermostollinen sairaus	11 vuotta 8 kuukautta	1
Muu hermostollinen sairaus	11 vuotta 8 kuukautta	1
Immunologinen sairaus	7 vuotta 9 kuukautta	3
Immuunihemolyttinen anemia, IMHA, AIHA	5 vuotta 5 kuukautta	1
Immunologinen sairaus	9 vuotta 0 kuukautta	1
Moniniveltulehdus, immunologinen polyartriitti	9 vuotta 0 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	9 vuotta 0 kuukautta	7
Ihon tai ihonalaiskudoksen kasvain	12 vuotta 2 kuukautta	1
Luun tai nivelten kasvain	10 vuotta 3 kuukautta	2
Lymfoma, imusolmukesyöpä	4 vuotta 3 kuukautta	2
Muu kasvainsairaus	9 vuotta 0 kuukautta	1
Pernan, sydämen tai verisuonijärjestelmän kasvain	13 vuotta 3 kuukautta	1
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	11 vuotta 11 kuukautta	1
Luusto- ja nivelsairaus	1 vuotta 2 kuukautta	2

Lonkkaniveldysplasia ja sen seurauksena kehittynyt nivelrikko; lonkan ristisidevaurio, lonkkaluun muotoutunut laakeaksi, lonkkaluunpää ei pysy maljassa.	0 vuotta 4 kuukautta	1
Polvilumpion sijoiltaan meno, patellaluksaatio	2 vuotta 0 kuukautta	1
Muu sairaus, jota ei ole listalla	3 vuotta 11 kuukautta	2
Selkäsairaus	11 vuotta 6 kuukautta	1
Spondyloosi, nikamien luusilloittuma, nikamien yhteenluutuminen	11 vuotta 6 kuukautta	1
Sydänsairaus	12 vuotta 6 kuukautta	1
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	14 vuotta 3 kuukautta	7
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	7 vuotta 6 kuukautta	5
Kaikki yhteensä	9 vuotta 4 kuukautta	30

4.3.4 Lisääntyminen

Lyhytkarvaisten pyreneittenpaimenkoirien keskimääräinen pentuekoko.

Lähde: KoiraNet

vuosi	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Pentuekoko	4,0	3,5	2,0	4,8	4,3	3,0	4,5	4,5	4,5	4,7

Astumisvaikeudet

Uudemmassa 2011- terveystarkastuksessa ei dokumentoitu astumisvaikeuksia.

Lähde: Suomen pyreneeläisten terveystarkastus

Tiinehtymisvaikeudet

Tiinehtymisvaikeuksia on raportoitu rodussa erittäin vähän.

Synnytysongelmat

Pyreneittenpaimenkoira on hyvä synnyttäjä, ja sen kyky lisääntyä luonnollisesti on erinomainen. Synnytykset ovat yleensä ongelmattomia.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Pyreneittenpaimenkoira on hyvä emo ja hoivaa yleensä pentunsa erinomaisesti.

Pentukuolleisuus

Muutamassa pentueessa on ilmoitettu olleen kuolleita pentuja.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Rodussa esiintyvä merle-väritys ja töpöhäntägeeni homotsygoottina ovat terveysriski. Edellä mainitut yhdistelmät eivät ole sallittuja.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Rodun lisääntymisessä ei ilmene erityisiä ongelmia. Terveystarkastuksen osalta autoimmuunisairauksia ja niiden ilmenemistä tulee selvittää lisää. Näitä tuloksia pitää myös huomioida jalostusvalintoja tehdessä.

4.4 Ulkomuoto

Rotumääritelmä

YLEISVAIKUTELMA: Kokonaisuutena lyhytkarvaisella pyreneittenpaimenkoiralla on samat piirteet kuin pitkäkarvaisella.

Pieneen kokoon ja painoon nähden tavattoman toimelias. Aina valpas olemus, ovela ilme ja erittäineloisat liikkeet antavat rodulle sen luonteenomaisen, ainutlaatuisen leiman.

TÄRKEITÄ MITTASUhteITA: Kallio on lähes yhtä leveä kuin pitkä. Kuono on hieman kalloa lyhyempi, mutta pitempi kuin pitkäkarvaisella tai puolipitkäkarvaisella.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Eloisa ja mukautuvainen, joskus epäluuloinen vieraita kohtaan.

PÄÄ: Pään karvoitus muodostuu lyhyestä ja hienolaatuisesta karvapeitteestä (face rase = lyhytkarvainen naama).

Kuono: Hieman pitempi kuin pitkäkarvaisella tai puolipitkäkarvaisella pyreneittenpaimenkoiralla.

RUNKO: Hieman lyhyempi kuin pitkäkarvaisella pyreneittenpaimenkoiralla, lähes neliömäinen.

RAAJAT: Lyhytkarvaiset. Eturaajoissa on vähäiset hapsut ja takaraajoissa housut. Lyhytkarvaisen pyreneittenpaimenkoiran käpälät ovat tiiviimmät ja kaarevammat sekä kulmaukset avoimemmat kuin pitkäkarvaisen.

KARVAPEITE: Rungon karvapeite on korkeintaan puolipitkää ja on pisimmillään 6–7 cm pitkä kaulassasekä säännöllä ja 4–5 cm pitkä selän keskikohdassa.

LIIKKEET: Lyhytkarvaisen pyreneittenpaimenkoiran liikkeet ovat vähemmän maatavoittavat kuin pitkäkarvaisen.

KOKO: Säkäkorkeus: Urokset 40– 54 cm. Nartut 40– 52 cm.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin. Virheet ja hylkäävät virheet ovat samat kuin pitkäkarvaisella pyreneittenpaimenkoiralla karvapeitettä ja mittasuhteita lukuun ottamatta.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Vihaisuus tai liiallinen arkuus. Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen.

Ulkomuodon poikkeamat rotumääritelmästä

Yleisesti ottaen rodun ulkonäkö on käyttötarkoitukseen sopiva. Suurimmat erot näkyvät rungon pituudessa ja yleisvaikutelmassa sekä pään karvoituksessa. Eniten tähän vaikuttaa se, että lyhyt- ja pitkäkarvaisia pyreneittenpaimenkoiria on aina saanut risteyttää keskenään. Tämä risteytysmahdollisuus on elinehto lyhytkarvaisen pyreneittenpaimenkoiran pienelle kannalle. Se tuo toisaalta mukanaan yksilöitä, jotka eivät edusta kunnolla kumpaakaan rotua. Pennut rekisteröidään aina emän karvanlaadun mukaan, rodusta toiseen siirto voidaan tehdä aikaisintaan 9 kk iässä. Koska partageeni on dominoiva, on lähes kaikilla risteytysyksilöillä liikaa karvaa päässä ja myös rungossa. Runkojen tyypit myös vaihtelevat näillä yksilöillä. Puhtaasti lyhytkarvaisissakin esiintyy liian pitkiä runkoja, vaikka rungon kuuluisi olla rotumääritelmän mukaan neliömäinen. Mikään näistä piirteistä ei kuitenkaan vaikuta koiran käyttöön tai liikkumiseen. Koirilla on edelleen erittäin hyvä kehon hallinta ja vaivattomat liikkeet, ja se kestää rasitusta.

Rodun koirien näyttelykäynnit vuosina 2011 – 2020

Lähde Koiranet

Luokat	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Pentuluokka 7-9 kk	0	0	0	0	0	0	0
Junioriluokka	77	49	7	0	3	2	138
Nuorten luokka	36	14	5	1	0	0	56
Avoin luokka	125	40	14	1	5	2	187
Käyttöluokka	0	0	0	0	0	0	0
Valioluokka	90	10	1	1	0	0	102
Veteraaniluokka	22	2	1	0	0	0	25
Yhteensä	350	115	28	3	8	4	508

Rodun koirien jalostustarkastukset

Jalostustarkastuksia pyritään järjestämään joka toinen vuosi. Viimeisen kymmenen vuoden aikana jalostustarkastuksia on järjestetty kolme kertaa.

Vuonna 2014 jalostustarkastettiin kaksi koiraa, vuonna 2016 kuusi koiraa ja vuonna 2018 kaksi koiraa. Näistä kahdeksan koiran jalostuskäyttöä puollettiin, useimpien huomautuksin.

5 YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Lyhyt- ja pitkäkarvaisilla pyreneittenpaimenkoirilla oli yhteinen jalostuksen tavoiteohjelma, jonka voimassaolokausi oli 2013 – 2017.

Ensimmäisen yhteisen tavoiteohjelman voimassaolokausi oli 2007 – 2011.

Lyhytkarvaisilla ei ole ollut omaa JTO:ta aikaisemmin .

Edelliseen yhteiseen tavoiteohjelmaan kirjatut jalostustavoitteet sekä niiden toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Jalostuspohjan laajentaminen	mahdollisimman monien jalostuskelpoisten yksilöiden käyttö	Pysynyt ennallaan
Hermorakenteen parantaminen ja ääniarkuuden vähentäminen	seuranta luonnetestein ja kuvauksin	Ei riittävää näyttöä luonteiden kehittymisestä viime vuosina
Hyvän terveystilanteen säilyttäminen	Terveystilanteen seuraaminen terveystutkimuksin	Terveystutkimuksia tehty runsaasti, ja tilastojen valossa rodun terveystilanne hyvä

Tavoitteena on käyttää jalostukseen rotumääritelmän mukaisia terveitä ja hyväluonteisia koiria. Pyrkimyksenä on ennaltaehkäistä sellaisten periytyvien vikojen ja sairauksien leviämistä, jotka alentavat koiran elinikää ja elämänlaatua. Koirien luonteen, rakenteen ja terveyden on oltava sellaiset, että koirat pystyvät toimimaan monipuolisina harrastuskoirina ja seuralaisina. Rotujärjestön tavoitteena on kannan ylläpitäminen, rodun elinvoimaisuuden ja alkuperäisen käyttötarkoituksen säilyttäminen.

Jalostussuositusten ajantasaisuuden arviointi

Jalostussuositukset ovat olleet yhteiset pitkäkarvaisen pyreneittenpaimenkoiran kanssa. Suositukset olisi hyvä päivittää, sillä edellinen päivitys on tehty vuonna 2017. Suositukset ohessa liitteenä.

Suosittelut jälkeläismäärät vuonna 2021 pyreneittenpaimenkoirille

Rekisteröintien perusteella suositeltu yhden koiran jälkeläismäärä molemmat variaatiot yhteenlaskettuna on seitsemän jälkeläistä.

Rekisteröinnit 4 v. / 5% (2017 - 2020):
lyhytkarvaiset 75 + pitkäkarvaiset 69 = 144 (7,2)
Rekisteröinnit 2 v. / 10% (2019 - 2020):
lyhytkarvaiset 41 + pitkäkarvaiset 42 = 83 (8,3)

6 JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostustavoitteet lyhytkarvaiselle pyreneittenpaimenkoirille kaudelle 2023-2027

Luonne ja käyttäytyminen

On tärkeää saada ajantasaista, objektiivista tietoa rodun luonteesta ja käyttäytymisestä MH-kuvausten ja luonnetestien sekä käyttäytymisen jalostustarkastusten kautta. Huomiota tulee kiinnittää toimintakyvyn säilymiseen ja ääniherkkyyden vähentämiseen.

Vuosina 2018-2022 (24.8.) on luonnetestattu 3 koiraa ja MH-luonnekuvattu 2 koiraa. Tavoitteena on saada useampi koira luonnetestatuksi ja MH-luonnekuvatuksi.

Terveys

Nykyisen terveystilanteen säilyttäminen. Tutkittujen koirien runsaan määrän säilyttäminen. Lausuntovuosina 2018-2022 (24.8.) on koiria tutkittu seuraavasti:

Lonkat 59 koira: A 51% / B 31% / C 19% / C ja D 0%

Kyynärät 56 koira: 0/0 100 %

Patellat 56 koira: 0/0 100 %

Lisääntyminen

Pentueiden määrän jalostukseen käytettyjen erisukuisten koirien määrän lisääminen. Luonnollisen lisääntymisen säilyttäminen.

Vuosina 2018-2022 (24.8.) on ollut 14 pentuetta ja jalostukseen on käytetty 13 urosta sekä 13 narttua. Näiden kaikkien määrän lisääminen seuraavalle kaudelle.

Pentuekoon pitäminen keskimäärin 5 pennussa mitä se on ollutkin.

Rakenteen ja anatomian terveys

Ulkomuodon osalta jalostuksessa on pyrittävä rotumääritelmän mukaiseen terverakenteiseen jatasapainoiseen paimenkoiraan ilman liioiteltuja piirteitä.

Näyttelyistä on saatu vuosien 2018-2022 (24.8.) aikana arvosteluissa 93 ERI, 39 EH tulosta, 6 H ja 4 EVA tulosta. Näiden kaikkien tulosten parantaminen seuraavalle kaudelle.

Käyttöominaisuudet

Säilyttää rodun monipuoliset harrastusominaisuudet sekä kyky paimentaa.

Vuosina 2018-2022 (24.8.) on agilityssä saatu 2404 tulosta ja paimennustaipumuskokeissa 11 tulosta.

Tavoitteena on säilyttää suosituimpien lajien tulospäämäärät eli kisaajamäärät vähintäänkin entisellään, mutta mieluummin kasvattaa niitä.

Jalostuspohja

Geenipoolin laajentaminen tai vähintäänkinsäilyttäminen.

Lyhytkarvaisten keskimääräinen tehollinen koko vuosilta 2018-2022 (24.8.) on ≈ 14 -> tavoitteena on nostaa tämä yli 20:n seuraavalle kaudelle.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

hyväksytty vuosikokouksessa 26.3.23

1. Sairaudet: Rodussa todetut sairaudet tulee huomioida jalostuksessa siten, että pyritään estämään niiden lisääntyminen. Mahdollisesti perinnöllistä sairautta mm. epilepsia, autoimmuunisairauksia ja sydänsairauksia sairastavia koiria ei tule käyttää jalostukseen. Koiria, joille on mahdollisesti perinnöllisen vian/sairauden vuoksi tehty eläinlääketieteellinen toimenpide, tai jotka tarvitsevat säännöllistä lääkitystä tai erityisruokavaliota, ei tule käyttää jalostukseen.
2. Ikävaatimukset: Jalostukseen käytettävien pyreneittenpaimenkoirien tulisi olla vähintään 24 kuukauden ikäisiä.
3. Lonkat: Jalostukseen käytettävien pyreneittenpaimenkoirien tulisi olla virallisesti lonkkakuvattuja. Jalostukseen käytettävän lyhytkarvaisen pyreneittenpaimenkoiran lonkkatutkimuksen tulos voi olla korkeintaan C. Jalostukseen käytettävän pitkäkarvaisen pyreneittenpaimenkoiran lonkkatutkimuksen tulos voi olla korkeintaan D. D-lonkkaista käytetään kuitenkin vain harkiten. C- tai D-lonkkaisen koiran pariaksi tulee valita koira, joka on lonkkakuvattu tuloksella A tai B.
4. Kyynärät: Jalostukseen käytettävien pyreneittenpaimenkoirien tulisi olla virallisesti kyynärtutkittuja. Jalostukseen käytettävän koiran kyynärtutkimuksen tulos saa olla korkeintaan 1/1. Tällöin toisen osapuolen tulee olla kyynäriltään 0/0.
5. Polvet: Pentueen vanhemmilla tulisi olla astutushetkellä voimassa oleva virallinen polvitarkastuslausunto. Jalostukseen käytettävän koiran polvitutkimuksen tulos saa olla korkeintaan 1/1. Tällöin toisen osapuolen tulee olla polvitutkimustulokseltaan 0/0.
6. Selkä: jalostukseen käytettävät koirat tulisi selkävata virallisesti. Tulos saisi olla korkeintaan LTV1/VA1/SP1. Mikäli selkävauksen tulos on muu kuin LTV0 (normaali), VA0 (normaali), SP0 (puhdas), tulisi toisen osapuolen olla LTV0 /VA0 /SP0.
7. Silmät: Jalostukseen käytettävien pyreneittenpaimenkoirien tulisi olla virallisesti silmäpeilattuja. Silmäpeilaus ei saa olla kahta vuotta vanhempi astutushetkellä eikä sen tule osoittaa perinnöllisen sairauden merkkejä. Koirien tulisi olla myös pentupeilattu ennen 10 viikon ikää.
8. Läheinen sukusiitos: Pentueen sukusiitosasteen tulisi olla alle 6,25 % laskettuna 5:llä sukupolvella.
9. Geenipoolin säilyttämiseksi kasvattajien tulisi käyttää rodun yksilöitä mahdollisimman laajasti ja kattavasti jalostukseen. Jotta rodun perimä ei kaventuisi liikaa, tulee kunkin yksilön jalostuskäyttöä harkita tarkoin. Jalostuksessa on turvattava rodun

perinnöllinen monimuotoisuus. Rodun eri yksilöitä tulee käyttää jalostukseen monipuolisesti.

10. Jalostukseen käytettävällä pyreneittenpaimenkoiralla tulisi olla vähintään 18 kk iässä saavutettu näyttelytulos, joka on vähintään H (hyvä). Hyväksytty tai ehdoin hyväksytty jalostustarkastus korvaa näyttelytuloksen.

Suosituks

Jälkeläismäärät

"Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä."

(Lähde: Kennelliitto MMT Katariina Mäki 5.8.2013)

Suosittel

Suosittel

Lyhytkarvaisten rekisteröinnit 2018 - 2021 yhteensä 65 koiraa

- 4v. / 5% = 3, 25 jälkeläistä
- vuoden 2021 tehollinen populaatio 14 (58%)

Pitkäkarvaisten rekisteröinnit 2018 - 2021 yhteensä 93 koiraa

- 4v. / 5% = 4,65 jälkeläistä
- vuoden 2021 tehollinen populaatio 26 (59%)

Molemmat karvamuunnokset yhteenlaskettuna rekisteröintimäärä on 158 koiraa

- 4v. / 5% = 7,9 jälkeläistä

Tilanne on pysynyt samana pitkään. Olemme käyttäneet yhteenlaskettuna saatua maximijälkeläismäärää, koska karvamuunnoksia saa risteyttää keskenään. Mutta laskettiinpa rotujen jälkeläismääriä yksin tai yhdessä monimuotoisuuden turvaamiseksi, ovat molemmat rotumme silti tehollisen koon puolesta kriittisessä tilassa!

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Rodun terveydentilaa seurataan jalostustoimikunnan laatimien terveys- ja käyttäytymiskyselyiden pohjalta. Kyselyiden päivittäminen. Virallisia terveystutkimuksia seurataan, ja niistä julkaistaan yhteenvetoja.

Jalostustoimikunta seuraa koirien paimennustaipumustestien ja paimennuskokeiden sekä luonnetestien ja MH-luonnekuvauksien tuloksia sekä jakaa tietoa tuloksista rodun harrastajille ja kasvattajille.

Rodun ulkonäköön liittyvää kehitystä seurataan näyttelyarvostelujen ja jalostustarkastusten valossa. Jalostustoimikunta neuvoo aloittelevia kasvattajia tarvittaessa.

Myös lisääntymiskäyttäytymistä ja koirien hedelmällisyyttä seurataan. Jalostustoimikunta toivoo kasvattajien apua ja yhteistyötä mahdollisimman kattavien tietojen keräämisessä.

Yhdistys tukee toimihenkilöiden kouluttautumista tarpeen ja resurssien mukaan.

Seuraavassa on lueteltu niitä toimenpiteitä mitä yhdistyksemme pyrkii tekemään seuraavalla JTO-kaudella 2023 - 2027, jotta aiemmin (kohdassa 6.1) mainitut jalostustavoitteet saavutettaisiin.

Luonne ja käyttäytyminen

- Luonnekyselyn päivittäminen.
- Luonnetta ja käyttäytymistä kuvaavien testien ja MH-kuvauksien suosittelu ja niihin kannustaminen.
- Pyritään myös järjestämään ko. testejä ja kuvauksia yhdessä muiden yhdistysten kanssa.
- Tiedotetaan yhdistyksen lehdessä rodun tämänhetkisestä tilasta mm. julkaisemalla vuosittain jalostus-, terveys- ja tulostilastot. Korostetaan jalostusvalintojen tärkeyttä luonteen osalta, huomioiden LT- ja MH-tulokset.
- Pyritään järjestämään aiheeseen liittyviä luentoja ja julkaisemaan asiantuntija-artikkeleita.

Terveys

- Terveystietokyselyn päivittäminen.
- Jalostussuositusten päivittäminen tarvittaessa.
- Kannustetaan jäsenistöä edelleen tekemään virallisia terveystutkimuksia (mm. rahalliset korvaukset).
- Tiedotetaan yhdistyksen lehdessä rodun tämänhetkisestä tilasta mm. julkaisemalla vuosittain jalostus-, terveys- ja tulostilastot.
- Pyritään järjestämään aiheeseen liittyviä luentoja ja julkaisemaan asiantuntija-artikkeleita.
- Pyritään järjestämään kimpapatkimuspäiviä varsinkin silmäpeilausten osalta.

Lisääntyminen

- Terveystietokyselyn päivittäminen.
- Jalostussuositusten päivittäminen tarvittaessa.
- Pyritään järjestämään aiheeseen liittyviä luentoja ja julkaisemaan asiantuntija-artikkeleita.
- Tavoitteena on astutusten ja synnytysten luonnollinen sujuminen jatkossakin.

Rakenteen ja anatomian terveys

- Jalostustarkastusten järjestäminen säännöllisesti.
- Erikoisnäyttelyn järjestäminen säännöllisesti
- Tuomarikoulutusmateriaalin päivittäminen.
- Pyritään järjestämään aiheeseen liittyviä luentoja ja julkaisemaan asiantuntija-artikkeleita.
- Tiedotetaan yhdistyksen lehdessä rodun tämänhetkisestä tilasta mm. julkaisemalla vuosittain jalostus-, terveys- ja tulostilastot.

Käyttöominaisuudet

- Järjestetään paimennustapahtumia sekä paimennustaipumus- ja paimennuskokeita.
- Pyritään järjestämään eri harrastuslajien esittelyjä ja koulutuksia.
- Tiedotetaan yhdistyksen lehdessä rodun tämänhetkisestä tilasta mm. julkaisemalla vuosittain jalostus-, terveys- ja tulostilastot.

Jalostuspohja

- Jalostussuositusten päivittäminen tarvittaessa.
- Tiedotetaan yhdistyksen lehdessä erityisesti rodun tehollisen koon kasvattamisen tärkeydestä, rotuunoton ja roturisteytysten mahdollisuuksista.
- Korostetaan edelleen pitämään sukusiitosprosentti pienenä
- Mietitään mahdollisuuksia käyttää laajemmin koiria jalostukseen (mahdollinen lyhytkarvakasvattajien tapaaminen).
- Pyritään järjestämään aiheeseen liittyviä luentoja ja julkaisemaan asiantuntija-artikkeleita.
- Tiedotetaan yhdistyksen lehdessä rodun tämänhetkisestä tilasta mm. julkaisemalla vuosittain jalostus-, terveys- ja tulostilastot.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

UHAT	MAHDOLLISUUDET
- suurin uhka on kannan pienuus maailmanlaajuisesti: monimuotoisuuden häviäminen ja perinnöllisten sairauksien lisääntyminen (mm.autoimmuunisairaudet) - valinnanvaraa jalostusyksilöiden osalta ei ole riittävästi: joudutaan tekemään kompromisseja - kannan pienuuden vuoksi käytetään ulkomaisia koiria, joiden taustoja ei tunneta tarpeeksi: ulkomailla ei tehdä laajamittaisesti terveystutkimuksia - tehollinen populaatiokoko erittäin pieni: koiria käytetään jalostukseen vähän, jalostus on tekohengitystä - tutkimustulosten mukaan (Leroy & co) rodun monimuotoisuuden vaaliminen vaatisi nopeita erityistoimenpiteitä	- Suomessa koirat terveystutkitaan kattavasti: vältetään pieneen populaatioon vakavan terveysuhkan syntyminen - rodun terveystilanne on vielä hyvä - kansainvälisen yhteistyön lisääminen tiedon saamisessa ja jakamisessa - karvanlaatumuunnosten vapaa risteyttäminen keskenään - sukusiitoasteet pentueissa alhaiset - rotukirja on avoin Ranskassa: rotuunotot mahdollisia, myös tuontikoirien rotuunotto Suomessa - roturisteytykset
VARAUTUMINEN ONGELMIIN	
- Perehdytään pienen populaation jalostukseen ja aloitetaan elvytystoimet - Pyritään saamaan laajemmin koiria jalostuskäyttöön tehollisen populaatiokoon kasvattamiseksi, aloitetaan kartoittamaan koirakantaa jalostusta varten - Sperman talteenotto ja säilöminen tulevaisuutta ajatellen - Kasvattajien tiiviimmän yhteistyön aloittaminen rodun hyväksi	

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2022	Jalostussuositusten ajantasaisuuden arviointi; tarvittaessa päivitys. Tietojen kerääminen ulkomaisista terveystutkimuksista ja kyselyistä Jalostustarkastus. Paimennuksen taipumustestit ja kokeet Terveyskyselylomakkeiden päivittäminen
2023	Erikoisnäyttely Paimennuksen taipumustestit ja kokeet Luonnetestit muiden yhdistyksien kanssa. Neljäportaisen käyttäytymisen ihanneprofiilin laatiminen ja hyväksyttäminen Lyhytkarvaisten pyreneittenpaimenkoirakasvattajien tapaaminen
2024	Jalostustarkastus. Paimennuksen taipumustestit ja kokeet Avointen tietokantojen kehittäminen. MH luonnekuvaus yhteistyössä muiden yhdistyksien kanssa. Käyttäytymisen jalostustarkastuksen luonneprofiili
2025	Erikoisnäyttely Paimennuksen taipumustestit ja kokeet Jalostussuositusten tarkastelu Luonnetestit muiden yhdistyksien kanssa.
2026	Jalostustarkastus. Paimennuksen taipumustestit ja kokeet MH luonnetesti yhteistyössä muiden yhdistyksien kanssa.
2027	JTO:n päivityksen ennakkotarkistus ja hyväksyminen hallituksessa sekä SKL:ssä

JTO:n vaikutuksen seuraaminen

Jatkuva tiedon kerääminen, käsittely ja julkaisu. Terveystulosten ja luonteen sekä käyttäytymiskokeiden tulosten vertailu aiempiin.

7 LÄHTEET

Casteran, Martine: Le Berger des Pyrénées
Chien des Pyrénées Revue N 103 (2014)
Coly, Jacques: Le Berger des Pyrénées
Herreros, Joël: Le Berger des Pyrénées / *Revue de la RACP (no 43)”
Leroy, Verrier, Meriaux & Rognon 2009. Genetic diversity of dog breeds: within-breed diversity comparing genealogical and molecular data. Animal Genetics, doi:10.1111/j.1365-2052.2008.01842.x
Leroy, Verrier, Meriaux & Rognon 2009. Genetic diversity of dog breeds: between-breed diversity, breed assignment and conservation approaches. Animal Genetics, doi:10.1111/j.1365-2052.2008.01843.x
R.A.C.P. Ranskan rotujärjestö
Svenska Kennelklubben Hunddata
Suomen Kennelliitto Internetsivujen jalostus-artikkelit
Suomen Kennelliitto KoiraNet- jalostustietojärjestelmä
Suomen Pyreneläiset ry. Jalostussuosituks
Suomen Pyreneläiset ry. Juhlajulkaisu ja vuosikirjat
Suomen Pyreneläiset ry. Jäsenrekisteri
Suomen Pyreneläiset ry. Luonne- ja käyttäytymiskysely,
Suomen Pyreneläiset ry. Terveyskysely
https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k5340663d/f111.planchec_ontact
<https://www.chiens-des-pyrenees.com>
<https://pyrsehep.pedigree.net>
www.koirageenit.fi
www.sennenkoirat.net

8 LIITTEET

Rotumääritelmä
Rotuyhdistyksen jalostussuosituks
Sukusiitoskartta lyhytkarvaiset pyreneittenpaimenkoirat 2021